

G E O D E T S K I V E S T N I K

ZVEZE GEODETSKIH INŽENIRJEV IN GEOMETROV SLOVENIJE

Leto 1973

Ljubljana, januarja 1974

Številka 3

V s e b i n a :

stran

Klarič Matija:	ZEMLJIŠKI KATASTER - ZEMLJIŠKA KNJIGA	2
Ivan Urh:	OB ROB RAZPRAV O NOVI "ZAKONU O TEMELJNI GEODETSKI IZMERI"	11
Ivan Urh:	INFORMACIJA O POTREBI, NAMENU IN NAČINU POSTAVITVE KATASTRA ZGRADB	16
Ivan Golorej:	POVEČANJE NATANČNOSTI TOPOGRAFSKO-KATASTRSKIH IZMERITEV	18
Ivan Golorej:	FOTOGRAMETRIJSKA KONFERENCA V BUDIMPEŠTI	24
Ivan Golorej:	FOTOGRAMETRIČNI TEDEN V STUTTGARTU, ZRN	25
Gojmir Mlakar:	OBNOVITEV UNIČENE IN DOLOČITEV SPORNE POSESTNE MEJE	28
Gojmir Mlakar:	PRIPOROČILA S POSVETOVANJA NA TEMO: ZEMLJIŠKI KATASTER - ZEMLJIŠKA KNJIGA	35
	ZAPISNIK OBČNEGA ZBORA LJUBLJANSKEGA GEODETSKEGA DRUŠTVA	38
	POROČILO O DELU LJUBLJANSKEGA GEODETSKEGA DRUŠTVA	40
Boris Kren:	SKUPŠČINA ZVEZE GIG SLOVENIJE V DOBRNI, TER 7.geodetski dan	42
	POROČILO ZA SKUPŠČINO ZVEZE GIG SLOVENIJE V DOBRNI	42
Rotar Jože:	MOŽNOST FOTOGRAFSKIH POVEČAV IN POMANJŠAV KART SLOVENIJE 1:400.000 in 1:750.000	49
	OBVESTILA	50
	ZAPISNIK S SKUPŠČINE ZVEZE GIG SLOVENIJE V DOBRNI	50
	BLAGAJNIŠKO POROČILO od 1.12.1971 do 10.12.1973	56
	PREDRAČUN ZA LETO 1974 in 1975	57
	SPREMEMBE IN DOPOLNITVE STATUTA ZVEZE GIG SLOVENIJE	57
	GEODETSKI SMUČARSKI DAN	59

Izdaja: Zveza geodetskih inženirjev in geometrov Slovenije

Uredniški odbor: Boris Kren odgovorni urednik, Marjan Smrekar,
Bogdan Samobot

Ovitek izdelal: Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo v Ljubljani

Razmnoževanje teksta: Geodetska uprava SR Slovenije

Prispevke pošiljajte na naslov: Boris Kren, Ljubljanski geodetski biro
61000 Ljubljana, Cankarjeva 1/III

Klarič Matija
san. svetovalec GU SRS

ZEMLJIŠKI KATASTER - ZEMLJIŠKA KNJIGA

- I. Splošne značilnosti katastra in zemljiške knjige
- II. Analiza stanja medsebojnih odnosov
 - A) Razmejitev delovnih pristojnosti
 - 1. Poprava zarisa mejne črte
 - 2. Mejni spori in pokazovanje meja
 - 3. Nepriстойno izdajanje podatkov
 - B) Anomalije v tehnični osnovi obeh evidenc
 - 1. Anomalije v zemljiškem katastru
 - 2. Anomalije v zemljiški knjigi
 - C) Koordinacija dela med prizadetimi službami
- III. Predlogi za izboljšanje sodelovanja

ZEMLJIŠKI KATASTER - ZEMLJIŠKA KNJIGA

1. Splošne značilnosti katastra in zemljiške knjige

Zemljiški kataster (v nadaljnjem bomo besedo "zemljiški" izpuščali) in zemljiška knjiga sta zelo stari tvorbi javne nepremičninske evidence, ki sta nastajali že v srednjeveških (fevdalnih) lastninsko-družbenih odnosih, se pri nas zakonsko formirali v dobi kapitalizma, prilagojeno socialno ekonomski strukturi takratne Avstroogrske, ter sta bili nato, brez bistvenih spremenb, prevzeti v zakonodajo stare Jugoslavije. Iz te zakonodaje sta bili nadalje avtomatično presajeni (kar velja še posebej za zemljiško knjigo) v socialistično družbeno ureitev nove Jugoslavije.

Za zemljiško knjigo je značilno, da ne obstajajo nikakršni novi zemljiškoknjižni predpisi iz povojne dobe, in da zato uporablja predpise iz stare Jugoslavije, kot pravna pravila. Za osvetlitev nepremičninske premoženjsko-pravne problematike v širšem smislu pa je k temu pomembna tudi okoliščina, da še nimamo novih predpisov s področja stvarnih pravic (civilni kodeks) in se v sodni praksi zato neposredno uporabljajo načela iz občega državlanskega zakonika iz leta 1811, kot pravna pravila.

Kljub pomanjkanju novih zemljiškoknjižnih predpisov pa se skozi ostalo pozitivno zakonodajo, posebno pa z najnovejšo republiško zakonodajo (po okrepitvi normativnih funkcij republike) zemljiški knjigi nalagajo važne naloge splošnega

družbenega pomena. S tem izginova dilema ali nam je danes pravna evidenca sploh potrebna ali ni in se dokazuje, da je ta evidenca, zaradi preusmeritve od zasebnih k splošnodružbenim interesom, celo pridobila na pomenu.

Glede zemljiškega katastra obstajajo novi predpisi v sklopu razširjene splošne geodetske (izmeritvene) zakonodaje, ki normativno ureja, poleg klasičnih davčno-katastrskih zadev, tudi širšo dejavnost geodetske službe - za razne tehnične, gospodarske in ostale potrebe.

V predmetni obravnavi problematike nepremičninskih javnih evidenc imamo v mislih predvsem razmerja med zemljiško knjigo in katastrom, v ožjem - klasičnem pojmovanju katastrske službe.

Zemljiško knjigo in kataster povezuje in postavlja v medsebojno funkcionalno odvisnost dejstvo, da obe evidenci obravnavata sorodna, nerazdružljiva razmerja na istih stvareh (nepremičninah), urejeno po istih teritorialnih območjih (katastrskih občinah), v isti (katastrski) tehniki identifikacije nepremičnin. Tudi njuna območja krajevnih pristojnosti in lokacije delovnih prostorov so, razen nekaj izjem, med seboj dobro usklajena. Sedaj obstaja v SR Sloveniji 42 občinskih sodišč in 44 upravnih organov geodetske službe. Razlike v območjih niso bistvene, ker gre le za primere, ko območje sodišča obsega območji dveh upravnih organov geodetske službe (Slovenj Gradec, Šoštanj, Vrhnika, Ljubljana II) ali pa, da območje upravnega organa geodetske službe obsega območji dveh sodišč (Ljubljana, Koper).

Čeprav sta po svoji uradni funkciji, ki izhajata že iz samega značaja službe, zadolžena za pristojno vodenje dvoje različnih stanj (zemljiška knjiga za subjektivna pravna stanja, kataster pa za fizična stanja nepremičnin v objektivnem smislu), ju ta raznejitev delovnega področja ne ločuje, temveč ju nasprotno združuje v celovito javno evidenco nepremičnin in pravic, ki se nanašajo na te nepremičnine.

Kljub opisanemu enakemu tehničnemu izhodišču in komplementarnosti podatkov obeh evidenc, vplivajo pri medsebojni funkcionalni odvisnosti negativno na ažurnost obeh evidenc nekatere razlike v osnovni usmerjenosti in načelih delovanja obeh služb.

Zemljiška knjiga, usmerjena^{na} registracijo listinsko deklariranega pravnega stanja nepremičnin, čeprav je v bistvu evidenčna služba, deluje v sestavi sodišča, je praviloma brez iniciative (posluje po predlaganem načelu). Za delo v zemljiški knjigi ne obstajajo novi predpisi. Obstaja v nekem smislu dvojnost nadzorstvene pripadnosti, pri čemer ima prednost sodna pripadnost pred upravno, zato menja oziroma navodila pristojnega republiškega upravnega organa zanje niso obvezna.

Kataster mora nasprotno sproti, po potrebi pa tudi z občasnimi terenskimi posogi, registrirati spreminjajoče se dejansko stanje in proti odpravljati eventualno obstoječe pomanjkljivosti v katastrskem operatu.

Zaradi različne usmerjenosti obeh služb, ki postavlja zemljiško knjigo glede subjektivnih sprememb v vlogo čakajočega - pasivnega evidenčnega organa, geodetske

ski organ pa v vlogo samoiniciativnega regulatorja nastalih objektivnih (fizičnih) sprememb v katastru, po dejanskem stanju, nastajajo v praksi protislovne situacije, ker kataster, da bi ostal skladen z zemljiško knjigo, ne izpolnjuje onih tudi nespornih sprememb, ki so vezane na predhodno ureditev v zemljiški knjigi, s tem pa krši katastrsko važno načelo, po katerem se mora kataster vzdrževati v stalni soglasnosti z dejanskim stanjem.

II. Analiza stanja medsebojnih odnosov

Analiza konkretnega dela in medsebojnih odnosov med katastrom in zemljiško knjigo nas opozarja na nekatere pomanjkljivosti, ki vsled neažurnosti, ki jo povzročajo, zmanjšujejo učinkovitost evidenc, kar še posebno prizadene kataster, kot regulatorja dejanskega stanja. Neažurnosti so posebno boleče tam, kjer se izvajajo obsežnejše akcije geodetske službe (nova izmera, reambulacija in revizija katastra), agrarne operacije (komasacija, arondacija, razdelitev agrarnih skupnosti in pod.) ter druge spremembe v zvezi s podružabljenjem zemljišč, izgradnjo naselij, komunikacij itd. Nadalje ugotavljamo, da neažurnosti hitreje rastejo na območjih z razvitim družbenim sektorjem lastnine na nepremičninah (območja naselij in drugod). Vzroki za neažurnost nepremičninske evidence na takih območjih ležijo tudi v dejstvu, da niso pravočasno in enotno urejena nekatera normativna vprašanja v zvezi z nastankom novih oblik pravnih razmerij (pravica uporabe, etažna lastnina, funkcionalno stavbno zemljišče), kakor tudi v neekspeditivnosti prizadetih služb (premoženjsko-pravne, gradbene, urbanistične in dr.) in družbeno-pravnih in fizičnih oseb, kot tvorcev listin za spremembo knjižnega stanja.

Po podatkih, dobljenih ob opravljanju nadzorstva Geodetske uprave SRS na občinskih geodetskih upravnih organi, kakor tudi s tozadevnim anketiranjem občinskih sodnih in geodetskih upravnih organov, ki sta ga opravila Republiški sekretariat za pravosodje in občo upravo in Geodetska uprava SRS, so ugotovljene določene pomanjkljivosti v medsebojnih razmerjih obeh služb. V nadaljnjem bomo obravnavali ugotovljene pomanjkljivosti in probleme, razvrščene po skupinah, ki izhajajo iz organizacijske problematike v medsebojnih delovnih odnosih, ne da bi pazili na zaporedje zadev po svojem pomenu.

A) Razmejitev delovne pristojnosti

Pod okriljem problematike, ki izhaja iz nerazčiščene ali neupoštevane razmejitve delovnih pristojnosti med katastrom in zemljiško knjigo, bomo obravnavali popravilo zarisov mejnih črt, zadeve mejnih sporov in zadeve nepristojnega dajanja podatkov.

1. Poprava zarisa mejne črte

Glede poprave zarisa mejne črte je v medsebojnih odnosih obeh služb pomembno, da se pravilno loči sprememba zarisa, kot posledica pravnega posla od spremembe zarisa mejne črte, kot prave poprave obstoječe tehnične pomanjkljivosti v kata-

stru. Poprave zarisov, kot dejanske poprave tehničnih pomanjkljivosti v katastru, ki so v katastru grafičnega porekla zelo pogoste, mora izvesti geodetski organ po uradni dolžnosti, izključno v svoji pristojnosti in jih mora zemljiška knjiga prevzeti brez pomislekov, in ne glede na obseg poprave. Samo glede spremembe zarisov po nekem pravnem poslu in pod., kjer v bistvu sploh ne gre za popravilo, obstajajo za zemljiško knjigo predpisane zgornje meje, kdaj se taka sprememba lahko še izvede brez listine o pravnem poslu.

Na geodetskem organu leži potentna zahtevna in odgovorna naloga, da v vsakem konkretnem primeru ugotovi in obrazloži zemljiški knjigi vrsto spremembe zarisov.

V praksi obstajajo primeri, ko se vse poprave zarisov mejnih črt, ne glede na njihovo poreklo, obravnavajo, kot spremembe z zgornjo dopustno mejo, ki je izražena ponekod v površini, drugod v denarni vrednosti. Toleranca mejnih vrednosti sprememb je pri raznih sodiščih zelo različna, ponekod pretirano majhna, drugod zelo liberalna, s čimer se izgublja pravi smisel prvotne normirane omejitve (1 % površine). Onejevanje geodetskih organov pri odpravljanju tehničnih pomanjkljivosti v katastru s strani zemljiške knjige pomeni poseganje v geodetske pristojnosti, kar ima negativne posledice v tem, da geodetski organi vsled tega vse bolj opuščajo dejansko potrebne popravke zarisov v katastrskih načrtih in s tem zanemarjajo eno od važnih nalog vzdrževanja katastra. Kataster ostane na ta način, kljub zapuščeni neskladnosti, nepopravljen in se vedno bolj oddaljuje od dejanskega stanja.

2. Mejni spori in pokazovanje meja

Kakor so uradne poprave katastrskih načrtov, že po pripadnosti katastrske dokumentacije, izključna zadeva geodetske službe, tako spada reševanje mejnih sporov, razumljivo, v pristojnost sodišča.

Pokazovanje meja po katastru, čeprav je pogosto fakultativno pomožno sredstvo pri razreševanju mejnih sporov, ni sodno opravilo, temveč opravilo geodetske službe. Lastniki in imetniki pravice uporabe na zemljišču imajo pravico zahtevati, organi geodetske službe pa dolžnost vzpostaviti mejo po katastru, če so za to izpolnjeni predpisani pogoji. Organi geodetske službe lahko zavrnejo zahtevek za vzpostavitev meja, če ne obstajajo tehnični pogoji za strokovno neoporečno vzpostavitev, vendar zahtevka ne morejo zavrniti z motivacijo ne pristojnosti, temveč morajo zavrnitev obrazložiti le s strokovnimi argumenti, ki izhajajo iz kvalitete vzpostavitvene dokumentacije.

Med organi geodetske službe in sodnimi organi ne obstaja povsem zadovoljiva koordinacija in sodelovanje v zadevah mejnih sporov in pokazovanja meja. Kljub opisani jasni razrejitveni pristojnosti okrog pokazovanja meja obstajajo primeri, ko si geodetski organi niso na jasen glede pristojnosti, oziroma s kakšnimi argumenti eventualno lahko zahtevek zavrnejo. Poznani so celo primeri, ko je o pristojnosti med upravnim organom in sodiščem odločilo ustavno sodišče, kar pa bi ob dobrem sodelovanju med prizadetim organom (sodnim in upravnim) ter ob ustrezni uporabi numerične izmeritvene dokumentacije, ki je v konkretnem primeru obstajala, verjetno lahko odpadlo. Predpisana kvaliteta vsake nove numerične izmere, ki mora biti taka, da je na njeni podlagi vselej mogoče vzpostaviti stanje na zemljišču, kakršno je bilo ob času snemanja, nudi bogate

možnosti, da se večina nejasnosti na mejah v takih območjih reši v nespornem postopku po izmeritveni dokumentaciji.

Zahtevana kvaliteta izmere pa mora biti organu tudi vodilo za delo na vseh bodočih katastrskih meritvah, ne glede na to, ali gre za območje stare grafične izmere ali za območje nove izmere.

3. Nepristojno izdajanje podatkov

Izdajanje podatkov po nepristojnem organu sicer ne predstavlja problema v medsebojnih odnosih, vendar pa obstajajo posamezni primeri takega izdajanja. Ureditev tega vprašanja bi morala potekati v tem smislu, da nepristojni organ naj bi ne izdajal onih podatkov, ki ne spadajo v njegovo področje dela, čeprav z njimi razpolaga. Tako naj bi zemljiška knjiga v nobenem primeru ne izdajala podatkov o površini in kulturi zemljišča, kakor tudi ne bi smela dopustiti strankam, da si izdelajo kopije iz zemljiškoknjižnih map. Prav tako naj bi tudi kataster ne izdajal podatkov, za katere je pristojna zemljiška knjiga.

Onejevanje izdajanja podatkov zaradi nepristojnosti je pomenbno tudi s stališča racionalizacije dela med službami. Tako je npr. vprašljivo, če je v zemljiški knjigi, kjer itak primanjkuje kadra, upravičeno delo, ki ni najhno, na sestavi in razpošiljavi strankam sklepov o spremembah, ki so v pristojnosti geodetske službe in o katerih je dolžna ona obveščati stranke (sprememba kulture, površina in pdb.) Dvojno obveščanje strank, ki k temu tudi ni zadostno obrazloženo, poleg svoje neracionalnosti, nepoučene stranke bolj bega, kot pa informira.

B. Anomalije v tehnični osnovi obeh evidenc

Identičnost tehnične osnove, izražena v uporabi katastrskega sistema obravnave nepremičnin v obeh evidencah, tvori zelo dobro podlago za uspešno koordinirano funkcioniranje obeh služb. Kljub predpisani tehnični enotnosti obeh evidenc pa obstajajo tako v eni, kot v drugi službi določene anomalije, ki onemogočajo racionalno medsebojno izmenjavo podatkov, posebno pa otežkočajo uporabo mehanografije.

1. Anomalije v zemljiškem katastru

Med območja s katastrskimi tehničnimi anomalijami lahko štejemo območja s popisnim katastrom (del Prekmurja), območja z velikimi razlikami med katastrom in dejanskim stanjem (večji del Primorske), kakor tudi ostala območja, kjer obstajajo posebne neskladnosti med katastrom in dejanskim stanjem.

Nadalje lahko štejemo za tehnično anomalijo primere, z upravno mejo sekanih katastrskih občin, a da katastrski operati še niso prilagojeni upravni razdelitvi. Kadar se iz tehničnih razlogov pri tako deljenih katastrskih občinah sporazumno razmeji vzdrževanje katastra po prejšnjih celih katastrskih občinah, prinaša taka interna razmejitev pristojnosti (ki je tudi sicer samovoljna in nedopustna) določene težave (dezinformacijo) na terenu in ob kontaktih z drugimi službami.

2. Anomalije v zemljiški knjigi

Anomalije zemljiške knjige so podobne, oziroma analogne anomalijam v zemljiškem katastru. Tam, kjer obstaja samo popisni kataster, tudi obstoječa zemljiška knjiga nima prave vrednosti, ker ji manjka katastrska dokumentacija. Za saniranje stanja katastra in zemljiške knjige na tem območju je odina rešitev izvedba nove izmere ter na njeni podlagi izdelava novega katastra in nove zemljiške knjige. Tam, kjer so večje neskladnosti med katastrom in dejanskim stanjem, velja isto tudi za zemljiško knjigo. (Za kat. občino Marindol v občini Metlika se npr. enako kot kataster, tudi zemljiška knjiga sploh ne vzdržuje).

Na ostalih območjih, kjer se obe nepremičninski evidenci redno vzdržujeta, je za medsebojna razmerja pomembno vprašanje takojimenovanih prekomejnih parcel. S prekomejnimi parcelami se sestava zemljiškoknjižnega telesa, razširi preko meje katastrske občine, kar je proti načelu vodenja evidence po katastrskih občinah, in je pogosto izvor napak, posebno pa otežkoča uporabo mehanografije.

V praksi se prekomejne parcele postopno odpravljajo, vendar praviloma samo od primera do primera, tj. samo takrat, kadar so take parcele že itak predmet prenosa. Primerno bi bilo s posebno akcijo odpraviti vse prekomejne parcele, brez izjeme.

Nekoliko manjšega obsega so nepravilnosti, da so solastninske parcele vpisane pri več zemljiškoknjižnih vložkih, s čimer je kršeno načelo vodenja zemljiške knjige po takojimenovanih realnih folijah, je pa tudi v nasprotju z načinom vodenja solastnine v katastrskem operatu (posestnih listih). Vsekakor bi bilo potrebno tudi to anomalijo, če obstaja, odpraviti v celoti.

C. Koordinacija dela med prizadetimi službami

Koordinacija dela med službami, ki obravnavajo nepremičnine, je zelo važen faktor v problematiki ažuriranja nepremičninskih evidenc. Med katastrom in zemljiško knjigo ter med katastrom in davčno službo obstajajo že ustaljeni stari načini izmenjave podatkov, ki so v odnosu na davčno službo nekoliko modernizirani, v odnosu na zemljiško knjigo pa so, že zaradi same narave zadev, ostali dokaj nespremenjeni.

Glede sodelovanja katastra in zemljiške knjige z drugimi službami, ki imajo opraviti z nepremičninskimi razmerji (premoženjsko-pravna, javno pravobranilstvo, urbanistična, statistična in druge službe) pa velja ugotovitev, da to sodelovanje ni dovolj razvito.

V geodetski zakonodaji so v vseh dosedanjih normativnih ureditvah razmerij teh služb do katastrske evidence obstajale določbe, ki obvezujejo te službe, da morajo obveščati pristojni upravni organ geodetske službe o vseh nepremičninskih spremembah evidenčnega pomena, ki so jih obravnavale, oziroma so o njih odločale.

Sankcionirana je tudi obveznost, da morajo državni organi ter delovne in druge organizacije, če vodijo uradne evidence o nepremičninah, uporabljati podatke, ki izhajajo iz geodetske uradne dokumentacije.

Kljub dobro zamišljenemu predpisanemu sodelovanju prizadetih služb pri ažuriranju katastrske evidence, pa to sodelovanje kot smo že nakazali, ni zadovoljivo in ga bo treba občutno izboljšati. Izboljšanje sodelovanja je aktualno posebej sedaj, ko imamo precej neurejeno nepremičninsko evidenco, a aktivno normativno dejavnost na področju zemljiške politike, ki prizadene tudi nepremičninsko evidenco. V zvezi z uresničevanjem zemljiške politike imamo celo primer pravkar uzakonjene nove nepremičninske evidence (evidenca nezazidanega stavbnega zemljišča), s katero bo morala ineti geodetska evidenca zelo tesne stike, v kolikor ne bi bilo celo možno, da jo v celoti absorbira.

Sodelovanje med zemljiško knjigo in katastrom je, kljub razlikam nekaterih načel, ki so znane, primerno razvito. V cilju ažuriranja evidence z dejanskim stanjem prihaja v nekaterih primerih celo do skupne akcije - razgnitve podatkov v proizvodovalnem postopku, kar lahko štejejo kot zelo primerno obliko sodelovanja.

Vendar pa, ker obstaja prekomerna obremenitev z delom tako ene kot druge službe, zaradi porajanja kadra, ki obstaja v obeh službah tudi v republiškem nemilu, se pri izmenjavi podatkov med tema dvema službama dogodijo napake v naznanilnih listinah (sodnih sklepih in naznanilnih listih), katerih odpravljanje zahteva pogosto precej časa. Napake se dogajajo posebno pri masovnih operacijah z istovrstnimi podatki (npr. pri zapuščinskih razpravah ali pri revizijah katastra). Da bi se napake omejile na minimum in pa tudi sicer dosegla racionalizacija v delu nepremičninskih evidenc, bi kazalo, skladno s pristojnostmi posamezne službe, reducirati evidenco na nujno potrebne samo lastne podatke in temu prilagoditi tudi naznanila. Temu ustrezno se naj bi prilagodilo tudi obveščanje strank tako, da bi npr. za objektivne spremembe opravila obveščanje samo geodetska služba, ne pa obe službi. Konkretno pomeni to, da se zemljiškoknjžna služba eventualno sploh naj bi ne obremenjevala z vodenjem podatkov o površini in kulturi zemljišča, čeprav jih po pravnih pravilih mora voditi (tega dosledno itak ne izvaja). Naznanilne listine (sklepi) sodišča naj bi označevale z vso natančnostjo le bistvo spremembe - npr. navedbo vložka, če se sprememba nanaša na cel vložek, ne da bi morale pri tem biti navedene vsakikrat tudi parcele vložka, seveda samo ob predpogoju, da kataster razpolaga s podatki o sestavi zemljiškoknjžnih teles oziroma vložkov.

Pri izmenjavi podatkov med obema evidencama je izrednega pomena tudi pravilno in enako identificiranje nepremičnin in oseb. Identifikacija nepremičnin je nesporno jasno podana s katastrskimi označbami. Identifikacija fizičnih oseb pa je spričo pogoste spremembe bivališča, ob sicer enakih imenih, pri ženskah pa k temu eventualno tudi zaradi možne večkratne spremembe priimka, dokaj nezanesljiva.

V sodni praksi zasledimo identifikacijo oseb z enakimi priimki in imeni, s pomočjo dodatka besede "mlajši" oziroma "starejši". Jugoslovanska praksa v katastru identificira osebe z dodatkom očetovega imena. Ne eno ne drugo ni zanesljivo. Še najbolj zanesljiva je identifikacija oseb z navedbo datuma rojstva, kot je to v rabi v državlјanskih osebnih zadevah.

Pri pravnih osebah je identifikacija eventualno nezanesljiva vsled možne spremembe imena (firme) pravne osebe, ki je spremembo registrirala pri okrožnem gospodarskem sodišču ali pa tudi ni.

S problematiko identifikacije vknjiženih pravnih oseb je ozko povezano tudi vprašanje odprave vpisanih imen pravnih oseb, ki davno že ne obstajajo več, ter vknjižbe njihovih pravih pravnih naslednikov. Te zadeve bi se morale reševati, med ostalim, tudi na iniciativno službo, pri katerih obstajajo evidence s takimi neživljenjskimi vpisi.

Glede vknjižb pravice uporabe na stavbnih zemljiščih v družbeni lastnini obstaja neenotna praksa takih vknjižb. Ponekod se pravica uporabe, ki gre občanu na takih zemljiščih knjiži dvakrat - enkrat v B listu v korist družbeno-politične skupnosti (občine), hkrati pa tudi pravica uporabe občana v C listu. Drugod se v B listu vknjiži samo "družbena lastnina", a pravica uporabe posameznika samo v C listu.

Razlike obstajajo tudi glede odpiranja novih vložkov za zasebne zgradbe na zemljiščih v družbeni lastnini - ponekod se za vse take zgradbe ustanavljajo novi vložki, drugod pa se ta zadeva rešuje z ustanavljanjem zemljiškoknjižnih teles znotraj istega vložka (zemlj. knj. telo I, II, III, itd.) Za mehanografijo in verjetno bo tudi za bodoči kataster zgradb ustreznejša tendenca ustanavljanja novih vložkov za vsako zgradbo.

III. Povzetek in predlogi za izboljšanje sodelovanja

Problematika nepremičninskih evidenc je bila že večkrat predmet razprav tako v zveznem merilu, kakor tudi v posameznih republikah. Iniciativa za to je potekala večinoma s strani geodetske stroke, katero že po značaju dela in funkciji, ki je zaupana geodetski službi, neskladnosti med evidenco in dejanskim stanjem bistveno in neposredno prizadenejo v učinkovitosti in produktivnosti službe.

V jugoslovanskem merilu ni prišlo do vidnejših rezultatov, ker se je vprašanje reorganizacije nepremičninskih evidenc vedno vezalo na predhodno rešitev nekaterih načelnih vprašanj s področja stvarnega prava, kar pa še do zdaj ni napravljeno.

Razlike v zgodovinskem razvoju premoženjskega prava na posameznih območjih države imajo za posledico tudi razlike v obstoju in kvaliteti javnih nepremičninskih evidenc. Obstajajo območja z zemljiško knjigo (SR Slovenija, Hrvatska, Bosna in Hercegovina, 1/3 Srbije), območja brez zemljiške knjige (SR Makedonija, Črna gora in 2/3 Srbije) ter območja z zemljiškim katastrom in območja brez katastra, oziroma samo s popisnim katastrom. Tudi sodelovanje in skladnost med zemljiško knjigo in katastrom sta različna v posameznih republikah.

V SR Hrvatski, ki je šla podobno razvojno pot kot SR Slovenija, npr. kataster samostojno izpeljuje tudi subjektne spremembe, ne glede na izpeljavo v zemljiški knjigi in je bolj skladen z dejanskim stanjem, kot pa zemljiška knjiga. V delu nepremičninskih evidenc obstaja torej izrazita dvotirnost v registraciji. Obstaja stališče, da zemljiška knjiga spada k upravnemu organu.

SR Slovenija spada med ona območja v državi, kjer obstajata zemljiška knjiga in kataster zemljišč, in sicer z izrazito tradicijo medsebojne skladnosti, oziroma vezane izpeljave sprememb, pri kateri zemljiški kataster sprememb pravne narave ne izpelje, dokler iste niso rešene v zemljiški knjigi. Na ta način se neažurnosti zemljiške knjige, kot posledica predlaganega načela, ob katerem je zemljiška knjiga brez iniciative, avtomatično prenaša tudi na kataster.

Geodetska stroka v SR Sloveniji odklanja dilemo - ali naj ostane kataster skladen z zemljiško knjigo ali ne - zavzema se za skladnost teh dveh evidenc, in je to stališče inicirala tudi v koncepte bodoče republiške geodetske zakonodaje.

Zaenkrat tudi še niso dozoreli pogoji za kako večjo vsebinsko reorganizacijo nepremičninskih evidenc - za eventualno združitev v eno evidenco, kar pa sicer smatramo za aktualno zadevo, ki jo bo treba vsekakor upoštevati pri bodočem normativnem urejanju pravne evidence.

V referatu so grobo - ponekod posplošeno, drugod zelo drobno in konkretno obravnavani problemi dela in odnosov nepremičninskih evidenc. Vprašanje evidence nepremičnin v družbeni lastnini ni obravnavano, ker lahko smatramo, da je ta zadeva že urejena z opravljeno pripojitvijo te evidence k geodetski službi, čeprav živi ponekod še dokaj samostojno, ker združitev s katastrsko evidenco še ni uza-konjena.

Če na koncu, v danih pogojih, ko niso možni niti primerni radikalnejši organizacijski posegi v nepremičninsko evidenco, povzamemo problematiko in sugestije za izboljšanje odnosov, bi jih strnili v naslednje predloge:

- Vzpostaviti je treba intenzivnejše sodelovanje med zemljiškoknjižno, premoženjsko-pravno, urbanistično in geodetsko službo, tako na občinskem, kakor tudi na republiškem nivoju.
- Zaradi neenotne uporabe zemljiškoknjižnih pravil in ker ni pričakovati v do-glednem času izdajo pozitivnih predpisov s področja zemljiškoknjižnega prava, bi kazalo delo v zemljiški knjigi poenotiti, pretirane formalnosti pa odpraviti. To naj velja še posebej pri uveljavljanju podatkov, dobljenih na podlagi nove izmere v neki katastrski občini.
- Na splošno naj bi imela zemljiška knjiga in kataster večjo uradno samoiniciati-vo, posebno pa takrat, kadar gre za odpravo napak in nesmiselnih vknjižb.
- V cilju racionalizacije dela in zaradi boljšega funkcioniranja nepremičninske evidence kot celote (pravne in tehnične), je treba pri vodenju in izdajanju podatkov ter pri obveščanju strank o izvedenih spremembah paziti na razmeji-tev področja dela med službama. Proučiti bo treba možnost oprostitve deklarirane-ga vodenja onih sprememb podatkov, ki za evidenco niso bistveni, ker je zanje uradno pristojna druga evidenca (površina in kultura pri zemljiški knji-gi).
- Izboljšati je treba kvaliteto naznanilnih listin pri izmenjavi podatkov med katastrom in zemljiško knjigo.

- V primeru nove izmere je treba poskrbeti za isti način obnove katastra in zemljiške knjige, ter za skupno razgrnitev rezultatov nove izmere.
- Programirati in čimprej zagotoviti izvedbo akcij zaradi odprave sistemskih tehničnih anomalij v katastru in zemljiški knjigi.
- Proučiti in poskrbeti za rešitev kadrovskega vprašanja v prizadetih službah ter stalno skrbeti za enotno izvajanje starih in novih predpisov.

Poleg navrženih problemov bo razprava vsekakor odkrila še mnogotera važna vprašanja in nakazala možnosti njihove razrešitve.

Ivan Urh

OB ROB RAZPRAV O NOvem "ZAKONU O TEMELJNI GEODETSKI IZMERI"

Izmera in dokumentacija

Izmera pomeni v geodetski terminologiji pojem, ki ne pomeni samo meritev prostorskih odnosov-elementov med posameznimi točkami na zemeljski površini (koti, razdalje, višine), marveč tudi prenos vsebine prostora v pripravljeno geodetsko osnovo-omrežje, katerega smo projicirali po določenih kartografskih zakonih na papir.

Na kratko je dejavnost izmere osredotočena na naslednje vrste področnih izmer in s tem v zvezi na specifične dokumente:

- a) geodetske izmere,
- b) topografske izmere,
- c) katastrske izmere, ki pomenijo posebnost z ozirom na posebne zahteve zemljiških in gradbenih katastrov,
- d) kombinacije: geodetsko-katastrske izmere in topografsko-katastrske izmere,
- e) posebne izmere pri prostorskih raziskovanjih na terenu in v pisarni kartiranja, interpretacije, daljinske zaznave,
- f) izmere pri inženirskih stvaritvah - investicijskih objektih in konstrukcijah.
- g) izmere pri urejanju zemljišč predstavljajo široka in zahtevna področja pri dejavnostih urbanih in ruralnih zemljišč.

Bistvene razlike med geodetsko, topografsko, katastrsko in področnimi izmerami nastopajo v različnih podlogah - osnovah. Na eni strani lahko geodetsko izmero razvijamo do potankosti, ne da bi vanjo vnašali vsebino prostora (rudarska merjenja, trasiranje komunikacij, razvijanje triangulacijskih in nivelmanskih omrežij vseh redov). Prav tako je pri razvijanju prostorskega grafičnega ali numeričnega rastra kot osnove za vnašanje vsebine zemljiškega in drugih področnih katastrov. V nadaljnji stopnji pa je topografska ali katastrska izmera osnova, katera se dopolnjuje z novimi vsebinami - tematikami.

Geodezija je uporabna geometrija. Razvoj uporabno-geometrijskega omrežja pa označujemo kot geodetske točke - mreže, ki so prikazane v geodetskih načrtih - kartah. Prenos vsebine prostora v pripravljeno geodetsko osnovo pa označujemo s topografsko izmero, katere produkti so topografski načrti in karte. Prav tak vrstni red imamo pri katastrski izmeri: katastrski načrti in karte, pri kombinacijah izmer kot sta geodetsko-katastrska in topografsko-katastrska, imamo tudi take zvrsti načrtov in kart. Nadalje se v praksi v vse že našteje osnove vrisujejo izmere prostorskih kartiranj in terenskih ter laboratorijskih raziskovanj prostora ter daljinskih zaznav in interpretacij. Tako imamo področne, sektorske, tematske izmere in ekvivalentno tudi take načrte in karte. Prav tako imamo kot produkt izmer pri urejanju zemljišč tudi načrte in karte urejanja zemljišč in prav tako tudi planerske in pri projektiranju inženirskih stvaritev - inženirske načrte in karte.

Po zgornjem lahko definiramo posamezne izmere tako-le:

a) Geodetska izmera

Geodetska izmera kot specifična dejavnost obravnava področje geodetskih točk in mrež. Z geodetsko izmero se vzpostavlja v prostoru določen geometrijski odnos med posameznimi točkami v zemeljskem prostoru. Geodetska izmera predstavlja skelet - ogrodje, kateri lahko že sam zase služi namenu, za katerega je vzpostavljen (trasiranje cest, izgradnja tunelov, rudarska merjenja), za vnašanje vsebine prostora in tretjič, kot osnova za vse nadaljnje vrste izmer. Ta izmera kot osnova oziroma geodetska osnova je lahko podana v

- povedni ali tabelarni obliki: spisek točk in koordinat ali pa
- v grafični obliki kot je na primer: trigonometrična sekcija s trig. točkami oziroma s trig. mrežo.

b) Topografska izmera

Pri topografski izmeri se zbirajo merski, opisni, povedni podatki o mejah, reliefu, vodah, vegetaciji, rabi zemljišča, o legi, obliki in vrsti objektov, o površinah, o zemljepisnih in drugih imenih zemljišč in objektov. Ta vsebina se po določenih navodilih, načinih, delovnih metodah, izboru, ključu konvencionalnih znakov, simbolov ter drugih znamenj, stopnji natančnosti, načinu izdelave prenaša v pripravljeno geodetsko osnovo. Produkt topografske izmere je topografski načrt, karta, katerega seveda za naslednjo stopnjo prostorske inventarizacije imenujemo tudi topografska osnova.

c) Katastrska izmera

Katastrske izmere so posebne izmere, ki se opravljajo pri vzpostavljanju in vzdrževanju katastro: zemljiškega katastra in katastrov rabe zemljišč ter gradbenega katastra oziroma katastrov rab - namenov gradenj: kataster komunalnih naprav, kataster železnic, kataster zgradb in prostorov (register stanovanj).

Kot osnova katastrski izmeri lahko služijo topografske in geodetske osnove, dočim je katastrska osnova temelj za nadaljnjo stopnjo prostorske inventure.

d) Topografsko-katastrska izmera in geodetsko-katastrska izmera

Kot smo že omenili je osnova za katastrsko izmero topografska ali pa geodetska osnova za nadaljnjo razpravljajanje in definiranje pa lahko uporabljamo topografsko-katastrsko osnovo ali pa geodetsko-katastrsko osnovo za določene tematske prikaze vsebine področnih katastrov ali pa za tematike drugih področij kjer še posebej želimo prikazati odnos med določenim katastrom in tematiko (drugim področjem). Produkti - karte, ki pri tem nastajajo imenujemo analitsko-sintezne karte.

e) Izmere prostorskih raziskovanj - kartiranje

Posebne izmere in postopke povezane s posebnimi merskimi instrumenti imamo pri prostorskih raziskovanjih, kjer kot primer navajam meritve in kartiranja naravoznanstvenih in uporabnih ved: geološke, geomorfološke, pedološke, hidrološke, klimatološke, geofizikalne, geotehnične in druge meritve, ki pa niso geodetske in se raziskovanja samo vežejo na že izdelane geodetske, topografske, katastrske oziroma kombinirane osnove. Seveda imajo zgoraj navedene meritve tudi svoja imena, tako: geomorfometrija, ali hidrometrija in pod.

Vnašanje novih meritev v že pripravljeno osnovo - "karto" imenujemo - kartiranje oziroma v "mapo" - mapiranje.

f) Izmere pri urejanju zemljišč

Posebni izmeritveni tehnološki postopki se navajajo pri urejanju ruralnega in urbanega prostora (komasacije, melioracije). Bistveno pri tem so večkratne meritve istega zemljišča:

- izmera stanja,
- predhodnje priprave in obdelave (načrt zakoličenja in zamejničenja),
- prenos ureditve v prostor, na zemljišče (parcelacija),
- izvajanje ureditve,
- izmera stanja,
- poprojektne meritve.

g) Izmere pri inženirskih stvaritvah - investicijskih objektih

Podobni izmeritveni postopki kot zgoraj so pri gradnji investicijskih objektov, le da se metode in instrumenti zelo razlikujejo z ozirom na namen gradnje (hi-

drocentrala, industrijska hala, montaža strojev in pod.) Dokumentacija ima svojo zaključeno vsebino razdeljeno po delovnih fazah:

- pripravljalna dela:

- obdelava idejnega projekta, izdelava makrolokacijske dokumentacije, zamejničenje in zakoličenje funkcionalnega zemljišča investicijskega objekta, stabilizacija lokalne geodetske mreže, predhodne meritve za predprojektno dokumentacijo, ureditev gradbišča in pod.,
- prenos gradbenega (glavnega), konstrukcijskega načrta na teren prenos elementov: osi, nivelete, višinska regulacija, prenos površinskih delov, lokov, prem, profilov, ravnine iz načrtov v prostor,
- spremljanje izgradnje objekta - konstrukcije, gradnja pregrad, tunelov, mostov, žerjavov, postavljanje in temeljenje težkih obdelovalnih strojev, izmere konstrukcij pred montažo,
- izmera uporabnosti investicijskega objekta, konstrukcije-obtežbe, deviacije, obratovalne zmogljivosti in varnosti,
- poprojektna izmera - opazovanje posejdanj nasipov usekov, izostatične meritve, obratovanje industrijskega objekta/ konstrukcije.

Dokumenti izmer so v povedni, grafični, merski in računski ter analitsko-sintezni obliki. Razlike med njimi povzročajo ne samo nameni izmer, marveč tudi z njimi povezani različni postopki in metode dela: grafična, ortogonalna, polarnotahimetrična, aerofotogrametrična, prostorska kartiranja, aerofotointerpretacija, avtomatizirane metode (optične, mehanične in optično-mehanične), metode daljinskih zaznav (remote sensing), geofizikalne in avtomatske (elektro-magnetne oziroma elektronske) metode.

Z metodami dela so povezani snemalni, merski, restitucijski, avtomatizirani in avtomatski instrumenti z napravami in priborom, kar spreminja vsebine in oblike dokumentov, ki nastajajo po posameznih fazah posebnih tehnoloških postopkov, ki nas pripeljejo do končnega proizvoda izmer predstavljenega v načrtu - natančno in v karti bolj podrobno ali pregledno.

Oba proizvoda izmere načrt in karta, sta grafična, vizuelna medija informacij ali pa je celotni prostor z geometrijskimi zakonitostmi, vsebino in dokumentacijo spravljen za vsakršno in takojšnjo uporabo v spominu elektronskega računalnika, v za ta namen posebni digitalni obliki.

Ivan Urh

I N F O R M A C I J A

o potrebi, namenu in načinu postavitve KATASTRA ZGRADB
(Povzetek)

Katastra zgradb v SR Sloveniji nimamo. Ta prostorska evidenca tudi še nima svoje podlage v specifični zakonodaji, ki se sicer le fragmentarno pojavlja na ne nekaterih področjih (železniški kataster, statistika), kot celota pa jo citira republiški zakon o geodetski službi.

V smislu prostorske inventarizacije je predmetni kataster pojmovno del širokega kompleksa gradbenega katastra, kjer se obravnavajo vse vrste gradenj in kjer najdemo že vpeljane gradbene evidence, npr.: kataster komunalnih naprav ali pa banko cestnih podatkov. Vse gradnje so neposredno vezane na prostor, tj. zemljišče, s tem pa na področje drugega evidenčnega kompleksa: zemljiškega katastra.

Približni obseg področja na območju SR Slovenije lahko grobo ocenimo po treh glavnih človekovih sredinah - okoljih:

- okolje bivanja predstavlja 500.000 stanovanj,
- okolje dela predstavlja 500.000 delovnih mest in
- okolje prostega časa, skrbstva, kulture itd. predstavlja še nadaljnjih 500.000 prostorov.

Če te različne enote vrednotimo s po 200.000 Ndin, dobimo zelo grobo vrednost sklada zgradb v SR Sloveniji v višini 300 milijarde Ndin. O tem premoženju pa moramo vsekakor računati in ga obdelati.

O zgradbah se vodijo evidence po raznih upravnih in operativnih nivojih in registrirajo številni podatki, tudi duplirajo, v splošnih in resornih inventurah: občinskih upravnih organov, v katastru, v statistiki, pri SDK, pri komunalnih in stanovanjskih podjetjih, sodiščih. Analiza primerov navaja različne postopke, načine, metode, vsebine, oblike, etape v dosedanjih stalnih in občasnih inventarizacijah gradbenega sklada. Te evidence se vzpostavljajo za različne namene: fiskalne za določitev davkov in prispevkov, za komunalne tarife, evidenco enostavne in razširjene reprodukcije, cenitve premoženja osnovnih sredstev, za namene upravljanja in planiranja.

Učinkovitost parcialnih, nepopolnih in nepovezanih evidenc je majhna, podatki se ponavljajo, informacije niso obravnavane s prostorskega, družbenega in ekonomskega vidika v enotnem sistemu, ki ga edino lahko predstavlja kataster zgradb.

Seveda je za obdelavo take prostorske evidence postaviti in slediti smernicam, ki jih bo šele prihodnji načrtni in izčrpn študij povezal v določen delovni proces. V tej prvi - proizvedovalni ali informativni fazi pa smernice podajamo še nepovezane, ki pa istočasno utemeljujejo potrebo in namen predmetnega katastra:

- sedanje stanje področja je detajlno analizirati,
- povezati je institucije, ki na splošno ali podrobno po posameznih registrih področja že inventarizirajo in obravnavajo,
- dopolnjevati je stalne in periodične popise in jih vključevati v celoto,
- vzpostaviti je permanentno zbiranje, vzdrževanje in komuniciranje podatkov,
- dati uporabnikom zanesljive kvantitativne in kvalitativne podatke o skladu za usmerjanje gradenj in vodenje resornih politik: stanovanjske, poslovne, industrijske, komunalne, rekreacijske in druge,
- spremljati tokove gradenj ter jih časovno, prostorsko, družbeno in ekonomsko usklajevati,
- dati občanom in družbeno-političnim skupnostim stalen vpogled stanja in objektivizirati analize za namene: prispevkov in davkov, pravičnih odškodnin in nadomestil,
- utrditi shemo prostorske inventarizacije v horizontalnem (registri področja) in vertikalnem smislu tj. povezave z drugimi katastrskimi področji ter realizirati oblikovanje prostorskega (PIS) in komunalnega (KIS) informativnega sistema,
- institucionalno pripraviti, opremiti, tehnološko in kadrovsko definirati upravni organ za službo upravljanja s katastrom zgradb,
- pripraviti in izpeljati zakonska in podzakonska določila.

Seveda so smernice in eloten kompleks povezan z nizom študijskih nalog, ki jih je pripraviti v naslednjih fazah ter pritegniti k sodelovanju in raziskovanju institucije, ki danes določen obseg in stopnjo evidenc zgradb že obravnavajo, predvsem pa vključiti strokovnjake v primeren in uspešen team.

Kot smo smernice, tako tudi raziskovalne in študijske naloge navajamo v zaporedju, pa čeprav je boljši način prikazovanje nalog v mrežnem diagramu, katerega je še le izdelati in ki bo v principu zajel področja zunanje in notranje organizacije katastra zgradb.

V tej fazi navajamo nekatere pomembne naloge, ki se tičejo:

1) Izdelava metodologije in izvajanje organizacije v obliki:

- tehničnih priprav za vzpostavitev, vzdrževanje in uporabo katastra zgradb in s tem v zvezi:
- izdelava pravilnikov, navodil,
- določitev vsebine,
- oblikovanje in vrste dokumentov,

- način evidentiranja, oblika obrazcev, kartotek, kartonov, registrov, šifrantov,
- načini obdelave podatkov,
- obdelava pojmovnih obeležij, definicij, standardov.

2) Študij razvrščanja in vrednotenja zgradb po opredelitvah v obeh sistemih: zgradba in prostor:

- tehnični: vrsta gradnje, konstrukcija, material, izvedba, sestav in struktura prostorov etaž, in pod.,
- prostorski: čas gradnje, lokacija, coniranje, lokalni gradbeni pogoji, funkcionalnost, in pod.,
- družbeni: lastništvo in upravljanje, raba prostorov, namembnost, opremljenost in standard; stvarne knjižne pravice, stvarna bremena,
- ekonomski: gradbeni stroški, komunalna oprema, prometna vrednost, davki, prispevki, tarife, najemnine, stanarine, enostavna in razširjena reprodukcija.

3) Obdelava grafičnih dokumentov:

- obstoječih kartografskih prikazov - tematskih kart v merilih 1:500, 1:1000, 1:2500 kot preglednih od 1:5000 do 1:20.000, prav tako projektnih dokumentov in načrtov v merilih 1:50, 1:100,
- digitalna predstava informacij o zgradbah.

4) Študij stvarnega prava, ki zajema:

- premoženjsko pravno problematiko,
- nastavitve in vzdrževanje gradbenih knjig.

5) Študij upravno-pravne dokumentacije, ki naj zajame vse dokumente od začetka gradnje do rušenja zgradbe.

6) Ekonomsko problematiko v katastru zgradb je študijsko obdelati s primarnega in sekundarnega stališča oziroma razširjene in enostavne reprodukcije gradbenega fonda.

7) Že v smernicah nekažana institucionalnost in prostorska organizacija katastra zgradb je posebna in zahtevna raziskovalna naloga, prav tako kadrovska struktura organa, ki bo upravljal kataster zgradb.

Za zaključek navajam neizpodbitno dejstvo, da družbeno-politična situacija zadnjih let ter razvoj neposrednega samoupravljanja zahtevata vzpostavljanje stvarnih prostorskih evidenc, kajti brez vedenja o stvareh, tudi ni smotrnega upravljanja z njimi.

Ivan Golorej

DK 528.918.52

POVEČANJE NATANČNOSTI TOPOGRAFSKO-KATASTRSKIH IZMERITEV

Povzetek

V članku je obdelana možnost povečanja natančnosti topografsko-katastrskih izmeritev v merilu 1:1000 z vključevanjem obodnih mer (čelnih frontov) in prečnih mer pri računanju koordinat detajlnih točk (na posestnih mejah) z elektronskim računalnikom. Oboodne in prečne mere naj ne bi služile samo za kontrolo in izločanje napak, temveč bi jih vključevali tudi v izračun koordinat detajlnih točk (na posestnih mejah) in s tem povečali njihovo natančnost.

Zusammenfassung.

Im Artikel ist die Möglichkeit von Genauigkeitsteigerung bei der topografisch-katastraler Vermessungen im Massstab 1:1000 durch Einschaltung von Spann- und Quermassen in die Rechnung der Koordinaten der Detailpunkten (Grenzpunkten) mit Elektronenrechner (Computer) bearbeitet. Spann- und Quermasse sollten nicht nur für Kontrolle und Ausscheidung der Fehler dienen, sondern würde man sie auch in die Rechnung der Detailpunktkoordinaten einschalten und mit diesem Process würde man die Genauigkeit der Detailpunkte vergrössern.

Uvod

Topografsko-katastrske izmeritve se opravljajo v glavnem z ortogonalno in polarno metodo (terestrični metodi).

V novejšem času se je pričela uvajati še aerofotogrametrična metoda izmeritve; predvsem daje ugodne rezultate restitucija stereomodelov z registracijo koordinat mejnih točk. Pri tem izvajamo izmeritve zemljišč s takozvano "kombinirano metodo".

Aerofotogrametrična metoda izmeritve v zaraščenih (pokritih) zemljiščih namreč odpove in se zato izmeritvena dela teh območij opravijo s terrestričnimi metodami (ortogonalno ali polarno metodo).

Toda tudi pri aerofotogrametrični metodi izmeritve - restituciji stereomodelov z registracijo koordinat detajlnih točk - je potrebno predhodno pri identifikaciji opravljati terrestrične meritve; merjenja obodnih in prečnih mer. V nadaljnjem sestavku želim prikazati koristnost teh terrestričnih odmerjanj.

Predpisi za izvajanje topografsko-katastrskih izmeritev s terrestričnimi metodami so izdelani in preizkušeni, niso pa še precizirani dovolj za aerofotogrametrično metodo izmeritve zemljišč.

Pravilnik II (Uradni list SFRJ št. 9/59).

V členu 10 "Opšti propisi o snimanju fotogrametrijskim metodama" predpisuje zaenkrat:

- 1) Do donošenja pravilničkih propisa za fotogrametrijske radove, osnovni radovi, pripreme za snimanje kao i snimanje detalja i zemljišta fotogrametrijskim metodama, a isto tako i izrada planova, vrše se po uputstvima koja se izdaju neposredno od strane ustanove koja u tehničkom pogledu rukovodi ovim radovima.
- 2) Planovi detalja izradjeni na osnovu fotogrametrijskog snimanja za ciljeve predviđene u čl. 4 i 13 Uredbe o katastru zemljišta moraju udovoljavati propisima koji važe za državni premer, kako u pogledu materijala na kome su izradjeni, tako isto i po svojoj sadržini i tačnosti, kao i spolnoj obradi.

Pri izvajanju topografsko-katastrskih izmeritev v merilu 1:1000 ali v manjših merilih za območja, ki so razporejeni v razredu "C" in manj točnih razredih (po predpisih pravilnika II) z aerofotogrametrično metodo - z restitucijo stereo-modelov in registracijo koordinat mejnih točk je potrebno upoštevati smiselno sledeče dosedaj veljavne pravilnike in dosedaj izdana navodila.

- Pravilnik za državno izmero II. in III. del (Ur.list SFRJ št. 9/59).
- Pravilnik o tehničnih predpisih za izdelavo izvornikov načrtov za določanje površin parcel pri izmeritvi zemljišč (Ur. list SFRJ št. 8/70), razen določb, ki so razveljavljene s tretjo točko tretjega odstavka 16. člena ustavnega zakona za izvedbo ustavnih amandmajev XXV do LIII k ustavi SR Slovenije.
- Topografski in kartografski ključ (Ur.list SFRJ št. 2/65).
- Sklepi za izmero mest in naselij v merilu 1:1000 s fotogrametrično metodo (GU SRS št. 06-2/3-66 z dne 22.6.1966).
- Uputstvo za fotogrametrijske radove na državnem premeru - kancelarijski radovi (ZGU 1964).
- Navodilo o veznih točkah pri fotogrametričnih izmeritvah (GU SRS št. 010-1/2-65 z dne 26.4.1965 in št. 010-1/3-65 z dne 5.6.1965 ter št. 010-1/3-65 z dne 28.6.1965).
- Začasno navodilo za vzdrževanje izmeritev, ki so bila opravljena s fotogrametrijsko metodo (ZGU br. 5-1534/1-65 z dne 16.11.1965 GU SRS št. 010-1/4-65 z dne 28.1.1967).

Prof. dr. ing. Fritz Ackermann je v svojem predavanju: "Povečanje storilnosti pri numerični fotogrametriji", 14.1.1971 poudaril med drugim sledeče:

"Uvedba fotogrametrije pri določevanju točk z veliko natančnostjo oziroma pri katastrski izmeri ni nova. Prve poskuse o tem poznamo že iz časov pred in takoj po drugi svetovni vojni. V teku 50-tih in v začetku 60-tih let so sledila nadaljnja raziskovanja natančnosti, omenimo naj dela Schirmer-Brucklacher-ja, Tehnične visoke šole v Hannoveru in zelo obsežna dela komisije "C" mednarodnega fotogrametrijskega društva (ISP) v sklopu evropske raziskovalne organizacije OEEPE.

Kot uspeh različnih poizkusov in razprav je bila fotogrametrična metoda za uradno katastrsko izmero deloma odklonjena, deloma pa le pogojno dopuščena. Predvsem se pri komasacijah že nekaj let v nekaterih deželah ZRN v velikem obsegu poslužujejo fotogrametrije za določitev koordinat zamejičenih mejnih točk.

Tudi v sosednjih državah (Švica, Nizozemska, Avstrija) je sličen razvoj delno že preje vodil k temu, da se je numerična fotogrametrija na področju katastrske izmere uporabljala.

Kljub temu pa kot fotogrametri ne moremo biti zadovoljni popolnoma z doseženim stanjem uporabljanja. Uporaba fotogrametrije je prej ko slej sporna in še zdavnaj ni povsod sprejeta.

Toda tudi tam, kjer uporabljajo fotogrametrijo v katastru, zadenejo njene tehnične in gospodarske sposobnosti vedno zopet na kritiko, tako da ne moremo povsod govoriti o prebojnem uspehu in zato ostane presoja negotova.

Po tem splošnem ozadju hočemo pokazati, da je doživela numerična fotogrametrija z novim razvojem na področju avtomatske obdelave podatkov (AOP) do današnjega trenutka zelo bistveno zvišanje storilnosti in je bila s tem dvignjena na novo stopnjo. Prepričani smo, da bo doživela fotogrametrija v katastru, z doslednim izčrpanjem iz numeričnih metod danih možnosti, nove močne impulze, kateri bodo njeno uporabno področje opazno razširili. Namen (tečaja) je, pokazati razvoj novih "software-ov", predstaviti njihove uspehe in razpravljati o njihovi uporabnosti in možnih sklepih".

Napredek in razvoj aerofotogrametrične metode, izboljšave instrumentacija in ostalih pripomočkov pri izdelavi topografsko-katastrskih načrtov v merilu 1:1000 (električna registracija koordinat pos. točk stereomodela itd.) so do prinesli, da smo pričeli tudi pri nas (v poskusni fazi) z izdelavo topografsko-katastrskih načrtov v M= 1:1000 ali manjših merilih z aerofotogrametrično metodo - restitucijo stereomodelov in registracijo koordinat mejnih točk - na območjih, ki so razporejeni v razredu "C" ali manj točnih razredih (po Pravilniku II.), čeprav raziskave o doseženih natančnostih za ta merila tako pri nas, kot v ostalem svetu še niso dokončno opravljena.

V želji, da bi tudi z aerofotogrametrično metodo dosegli pri izdelavi topografsko-katastrskih načrtov v merilu 1:1000 zahtevane natančnosti, bi bilo potrebno pri opravljanju teh izmeritev - na podlagi dosedanjih izkušenj in rezultatov uvesti še dodatne ukrepe.

1. Fotosignalizacija mejnih točk

Obstojati mora pravilo, da se z restitucijo odredi samo tista mejna točka na posestni meji, ki je pravilno in kvalitetno fotosignalizirana.

Mejna točka na posestni meji, ki ni kvalitetno fotosignalizirana, se mora odmeriti terestrično. Ta zahteva ne bi veljala za mejne točke kultur in objektov.

2. Gostota geodetske izmeritvene mreže

Na podlagi raziskave 25 delovišč topografsko-katastrske izmere, ki so bili izmerjeni s terestričnimi metodami v merilu 1:1000 in z upoštevanjem samo poligonskih točk (brez linijskih točk) dobimo podatek, da je stabiliziranih povprečno 1.34 poligonskih točk na 1 ha.

Pri štetju na 10 deloviščih topografsko-katastrske izmere, ki so bili izmerjeni z aerofotogrametrično metodo v merilu 1:1000 pa dobimo povprečje, da je bilo stabiliziranih 0,62 geodetskih točk na 1 ha.

Iz navedenih raziskav rezultira, da je gostota geodetske izmeritvene mreže na območjih, ki so izmerjeni z aerofotogrametrično metodo preredka, ne toliko iz vidika izmeritvenih del, temveč iz vidika kasnejšega vzdrževanja izmeritve.

Gostota geodetske izmeritvene mreže naj bo v povprečju vsaj ena točka na 1 ha, s tem da bi bila gostota točk večja v zazidanem območju, kot v nezazidanem. Pri tej gostoti bi bile geodetske izmeritvene točke povprečno 100 m narazen, kar bi vsekakor zadoščalo vsaj osnovnim potrebam vzdrževanja.

Razlogi, ki zahtevajo tako gostoto izmeritvene mreže so:

- Občinski geodetski upravni organi nimajo finančnih sredstev za postavitve dodatne geodetske izmeritvene mreže, niti niso sami tehnično zadovoljivo opremljeni za izdelavo dodatne geodetske mreže.
- Vzdrževanje izmeritve z vseh mejnih točk ni mogoče, ker stabilizacija in foto-signalizacija mejnih točk ob priliki prvotne izmeritve nista opravljeni povsem kvalitetno, oziroma se vseh mejnih točk ne more uporabiti kot stojišča.
- Trpi ekonomičnost opravljanja dopolnilnih meritev, ker same dopolnilne meritve (zaradi postavljanja mreže) trajajo dalj časa, kot pa če je izmeritev opravljena s terestričnimi metodami, kjer na terenu obstoji geodetska izmeritvena mreža normalne gostote.
- Nastala bi nehomogenost izmeritvene mreže, ki bi se postavljala v različnih časovnih razdobjih in z različnimi strokovnjaki.

Geodetska izmeritvena mreža naj bo določena (po možnosti) zato s terestričnimi metodami in pravilne gostote.

Določeno število geodetskih izmeritvenih točk, ki bodo služile kot točke geodetske osnove pri vzdrževanju, bi lahko določili njihove koordinate in nadmorsko višino z aerofotogrametrično metodo. Poleg kvalitetne stabilizacije, foto-signalizacije in topografskega opisa je potrebno, da je vsaka taka točka zavarovana z najmanj dvema kontrolnima merama (pod ugodnim kotom). V kolikor ni v bližini fotosignaliziranih mejnih točk, naj se v bližini postavi še dva foto-signala in naj se na terenu izmerijo vse tri stranice (za kontrolo).

3. Vključevanje v izračun koordinat obodnih mer (frontov) in prečnih mer

Pridržujoč se geodetskega principa dvakratnega merjenja (kontrolnih mer) je potrebno, da se opravljajo tudi pri aerofotogrametrični metodi izmere kontrolna (nadštevila) merjenja in izmerijo kontrolne mere: obodne mere, (čelni fronti), dolžina mejnih linij, prečne mere itd.

Pri dvakratnem nastavljanju markice in registriranju vsake posamezne fotosignalizirane mejne točke na posestni meji, prakticirajo (v inozemstvu), da se število izmerjenih obodnih in prečnih mer zmanjša.

V kolikor pa se ne dela z dvakratnim nastavljanjem markice in registriranjem detajlnih točk na preciznih stereoskopskih parah, tedaj je čimveč obodnih in prečnih mer potrebno izmeriti že zaradi same kontrole kartiranja.

Ti terestrični podatki nam pa ne bodo služili samo za kontrolo, temveč, če jih vključimo kot dodatne podatke pri izračunu koordinat detajlnih točk, nam natančnost izračunanih koordinat povečajo.

Pri dosednji stopnji in obsežnosti elektronskih računalnikov (3. generacije) nam je taka obsežna računanja že praktično možno izvesti. Programi za tovrstna računanja so že izdelani in se uporabljajo (npr. v pokrajini Baden-Württemberg ZRN).

Določiti bi bilo potrebno pri tem le dopustno odstopanje med izmerjeno obodno mero in izračunano isto dolžino iz koordinat in s tem se bodo izločile tiste detajlne (mejne) točke, ki izkazujejo groba odstopanja.

Detajlnim točkam, ki so pravilno izmerjene, bo računalnik izračunal koordinate. Detajlne točke, ki jih bo ta računalnik izločil kot napačne, bi bilo potrebno samo ponovno preveriti na terenu, ugotoviti napako, izračunati pravilne koordinate in jih ponovno kartirati na načrtu. S tem bi pridobili še novo kvaliteto, kajti z vključevanjem nadštevilih merjenj, bomo dosegli poleg večje natančnosti tudi boljše izločanje napak.

Z uvedbo tega (dodatnega) izračuna bi se natančnost izračunanih koordinat mejnih točk znatno povečala; s tem bi se povečala tudi natančnost izračunanih plosčin parcel (katere se računajo iz koordinat detajlnih točk). Pravilnost in natančnost izračunanih plosčin parcel sta posebno občutljivi pri lastniških parcelah z majhno površino (do 1000 m²), zato bi bilo morda umestno predpisati, da se merijo vse obodne mere vsaj do dolžine 50 m (dolžina traku).

Toda to vključevanje obodnih mer v izračun koordinat detajlnih točk ni zanemarljivo samo za aerofotogrametrično metodo izmeritve, temveč bi se zaradi povečanja natančnosti določevanja mejnih točk, ta postopek moral uvesti tudi pri vseh terestričnih metodah izmeritev.

4. Ugotavljanje natančnosti opravljenih izmeritev

Podatkov o ugotovljenih natančnostih mejnih točk, ki so določene z aerofotogrametrično metodo razen za 109 mejnih točk na delovišču Kranjska gora še nimamo.

Zaradi ugotovitve dosežene natančnosti odrejanja mejnih točk z aerofotogrametrično metodo bi bilo potrebno napraviti za vsako delovišče še analizo natančnosti.

Ta analiza naj bo napravljena za najmanj 5% mejnih točk od vseh točk, ki so registrirane na avtografu (za vsako delovišče) ob primerjavi z eno od terestričnih metod izmeritve (ortogonalna, precizna tahimetrija). Analiza natančnosti naj bi obsegala odstopanja po položaju in višinah.

Literatura:

1. Marjan Rebolj: Fotogrametrija in uporaba sodobnih računalnikov pri kat. top. izmeri v $M = 1:1000$. Referat SGIG Jugoslavije, Ohrid 1971.
2. K. Kraus: Genauigkeitssteigerung der photogram. Katastervermessung mit Hilfe terrestrischer Masse BUL 1967/70-74.
3. K. Kraus in R. Bettin: Kombinierte photogram. - terr. Katastervermessung BUL 1970/241-248.
4. E. Schenk: Spannmasse als mitbestimmende Elemente bei der photogram. Katastervermessung - BUL 1970/339-342.
5. F. Ackermann: Leistungssteigerung in der numerischen Photogrammetrie. Nachrichtn aus dem Karten - und Verm.wesen IFAG Heft 53/1971.
6. H. Unger, J. Gerick: Photogrammetrie bei Katastervermessungen in Schleswig-Holstein. BUL 1971/199-204.
7. GU SRH: Privremeno uputstvo o načinu odredjivanja orijentacionih tačaka. Št. 02-713/1-1973.
8. Anleitung zur Durchführung von Grundbuchvermessungen mit automatischer Datenverarbeitung Schw. Z. V.P.K 1970/7 in 8.

Ivan Golorej

FOTOGRAMETRIJSKA KONFERENCA V BUDIMPEŠTI

Zveza madžarskih geodetov in kartografov je organizirala v dneh od 1. do 3. 10. 1973 v Budimpešti "fotogrametrijsko konferenco".

Na njihovo povabilo sta se udeležila tega posvetovanja dva zastopnika Saveza GIG Jugoslavije. Poleg še treh jugoslovanskih udeležencev - gostov so konferenci prisostvovali še štirje strokovnjaki iz Poljske in dva strokovnjaka iz Bolgarije. Udeležencev iz Madžarske je bilo okrog 120.

Na konferenci so prvi dan obravnavali rezultate, smernice in sklepe z XII. kongresa mednarodnega fotogrametrijskega društva (ISP) v OTTAWI (Kanada).

Drugi dan so referenti v svojih referatih prikazali delo, razvoj ter izkušnje na področjih izravnavanj aerotriangulacij, tako pasovnih kakor tudi blokovnih.

Tretji dan pa so obravnavali uporabljanje aerofotogrametričnih metod na netopografskih področjih in organizirali razpravo iz celotne obravnavane snovi na konferenci.

Vsem inozemskim udeležencem so omogočili, da smo si ogledali delo v Geodetskem in kartografskem zavodu v Budimpešti. Zavod zaposluje ca. 800 uslužbencev ter opravlja vsa dela iz področja geodetske dejavnosti. V ostalih mestih Madžarske ima še 12 podružnic. Tudi v Pecs-u je slična samostojna geodetska delovna organizacija, le da je manjša. Ogledali smo si tudi delo v centralni geodetski upravi za izmero in kataster v Budimpešti.

Razgovori in izmenjava izkušenj z vseh strokovnih področij, predvsem z geodetskimi strokovnjaki Madžarske, kakor tudi z delegati iz Poljske in Bolgarije so bila za nas nadvse koristna.

Ivan Golorej

FOTOGRAMETRIČNI TEDEN V STUTTGARTU, ZRN

Uvod

Od 10.9. do 15.9.1973. je bil v Stuttgartu, ZRN mednarodni fotogrametrični teden, tokrat že 34. po vrsti. S prirejanjem mednarodnih fotogrametričnih tednov so pričeli kmalu po prvi svetovni vojni v Jeni. Po drugi svetovni vojni so jih obnovili v Münchnu, zatem v Karlsruhe in od letos naprej bodo vsako drugo leto v Stuttgartu.

Namen fotogrametričnega tedna je prikazati najnovejši razvoj fotogrametrije v svetu, njene uspehe in dosežke na posameznih področjih ter izmenjava izkušenj na mednarodni ravni. Eden izmed ciljev pa je tudi ta, da tvrdka Opton iz Oberkochena prikaže na takem mednarodnem zboru fotogrametrov svoje standardne fotogrametrijske instrumente, kakor tudi najnovejše izdelke.

Vodstvo fotogrametričnega tedna v Stuttgartu je bilo poverjeno Inštitutu za fotogrametrijo Univerze v Stuttgartu z direktorjem prof.dr. ing. Fritzem Ackermanom na čelu ter ob sodelovanju nekdanjega vodje fotogrametričnih tednov iz Karlsruhe prof. dr.dr.ing. Kurta Schwidefsky-ja in vodje oddelka za geodezijo in fotogrametrijo pri tvrdki Opton - Oberkochen dr. ing. Hans-a Karsten-a Meier-ja.

Na tem fotogrametričnem tednu je bilo preko 240 udeležencev iz 32 držav. Program fotogrametričnega tedna se je odvijal v zgradbah K 1 in K 2 (kolegijski zgradbi) univerze v Stuttgartu.

Organizacija in potek tečaja

Program fotogrametričnega tedna je bil prirejen tako, da so bila vsako dopoldne od ponedeljka do sobote od 9 ure do 13 ure predavanja (po tri ali štiri), popoldanski čas od 14,30 do 17,30 je bil pa predviden: dvakrat za razgovore in razpravo za "okroglo mizo" (Podiumgespräch), trikrat za ogled, upoznanje in praktično delo na fotogrametrijskih instrumentih tvrdke Opton, eno popoldne smo si pa ogledali poslovanje in delovanje Deželnega urada za komasacije in naseljevanje pokrajine Baden-Württemberg v Neckarweihingenu.

Vsa predavanja so bila simultano prevajana v pet jezikov: nemščino, angleščino, francoščino, španščino in japonščino, vsi ogledi in obiski so bili pa organizirani po jezikovnih skupinah. Pred tečajem smo prejeli kratke povzetke vseh predavanj.

V nedeljo 16.9. je bila organizirana ekskurzija na izgradnjo nove hitre ceste (Autobahn) med Stuttgartom in Würzburgom.

V ponedeljek 17.9. je bila pa ekskurzija v Aalen z ogledom tovarne optičnih in očalnih stekel tvrdke Opton in za tem v Oberkochen. Tu smo si ogledali osrednjo tovarno tvrdke Opton, kjer izdelujejo geodetske, fotogrametrijske, finomehanske, medicinske, astronomske itd. instrumente in naprave.

Fotogrametrični teden se je pričel s svečano otvoritvijo in pozdravom rektorja Univerze v Stuttgartu. Zatem je bila podeljena "Carl Pulfrichova nagrada" za leto 1973. Tečaj je otvoril dr. ing. H.K. Meier. Po zaključku svečanega dela otvoritve so sledila strokovna predavanja.

Predavanja

Predavanja bi po osnovni vsebini mogli grupirati v tri večje skupine:

1. topografska kartiranja v srednjih in majhnih merilih: organizacija aerofot snemanja, fotointerpretacija, vzdrževanje kart, polavtomatska in avtomatska kartiranja.
2. Digitalna kartiranja in kartografska avtomacija: podatki o praktičnem izvedenju del, avtomatsko generaliziranje situacije (morfološke plastnice - digitalne plastnice).
3. Daljinske zaznave (remote sensing - Fernerkundung): osnove, radarska kartiranja območja Amazonke, multispektralna fotografija, termografija, infrardeča snemanja.

V prvi skupini predavanj je v svojem referatu W. Beck (ZRN) "Fotogrametrija in moderna kartografija" želel podati pota in načine kako ne samo pravočasno izdelovati nove karte, temveč, kako - posebno v razvitem svetu - tudi hitro in gospodarno obstoječe karte vzdrževati.

Tyrdka Opton je predstavila nov enostaven, lahek in poceni instrument - Planitop F 2 - za izdelavo kart v srednjih in majhnih merilih ter novitete in izboljšave krmilnih in upravljalnih mehanizmov pri svojih avtomatskih snemalnih aerokamerah. K. Felle pa je v svojem poročilu obrazložil delo z balistično mersko snemalno napravo BMK 75/18/1:2,5.

F. Ackermann (ZRN) je v svojem referatu "Oslonilne točke pri izdelavi topografskih kart v majhnih merilih" podal na podlagi praktičnih izkušenj iz Kanade in iz poskusnih območij v ZRN smernice za izračun oslonilnih točk z elektronskimi računalniki, po posebej izdelanih programih, tako po situaciji, kot po višinah. Toda poudaril je, da so ti računski postopki zelo zahtevni in zahtevajo zato visok tehnični nivo, kajti zaenkrat ni enostavnih in poceni postopkov določevanja oslonilnih točk za kartiranja v malih merilih.

J. Kure iz Nizozemske (ITC) je podal v svojem poročilu praktične izkušnje pri določevanju višinske predstave terena z APR napravo (Airborne Profile Recorder) - letalski profilni registrator - v Saudijski Arabiji.

M.E.H. Young (Kanada) je poročal o kanadskem programu izdelave topografske karte 1:50.000 z aerofotogrametrično metodo. Razvili so avtomatski kartirni sistem, po katerem obdelajo digitalizirane karte in zapise ter izdelajo avtomatsko različne barvne izvlečke, ki služijo za večbarvno karto.

O organizaciji aerosnemanj v srednjih in velikih letalnih višinah - o izkušnjah v IGN (Institut géographique nationale de France) je govoril F. Carnec iz Francije.

J. Albertz (ZRN) je podal referat z naslovom "Interpretiranje aeroposnetkov in aerofotokart v majhnih merilih".

V svojem drugem referatu je W. Beck (ZRN) govoril o isti snovi, toda iz vidika praktičnih raziskav.

O kartografskih in reprottehničnih problemih pri vzdrževanju topografskih kart je poročal G. Krauss (ZRN).

M.H. MacLeod (Kanada) je poročal o polavtomatski kartirni tehniki v velikih merilih.

O praktičnih izkušnjah avtomatskega kartiranja v velikih merilih je poročal M. Tienstra (Nizozemska). S tabelami in grafikoni je prikazal praktičnost in ekonomičnost te moderne metode.

V svojem referatu je A. Heupel (ZRN) podal osnovne misli o avtomatskem generaliziranju v kartografiji.

G. Krauss (ZRN) je poročal o treh praktičnih preizkusih o vključitvi avtomacije v kartografijo.

K. Krauss (ZRN) - iz druge skupine predavanj - je imel predavanje z naslovom "Sistem za digitalno prikazovanje višinske predstave".

W. Hofmann (ZRN) je v svojem koreferatu primerjal izdelke digitalnega in analognega kartiranja istega zemljišča, posebno z vidika geomorfologije.

K. Schwidetzky (ZRN) - tretja skupina obravnav - je iz področja daljinskih zaznav (remote sensing - Fernerkundung) podal v svojem referatu "Uvajanje v daljinske zaznave" temeljna načela in osnove.

O geometriji daljinskih zaznav sta bila podana še dva referata:

Od G. Konečný-a (ZRN) s teoretskega vidika in od

E. Mikhail-a (USA) z vidika praktičnih izkušenj.

P. Fagundes (Brazilija) je v svojem referatu prikazal uspehe radarskega kartiranja območja reke Amazonke (karte v merilu 1:250.000) s takozvanim RADAM-projektom.

CH. Wilson (USA) je podal poročilo o izkušnjah in uspehih pri uporabi multispektralnih "scannerjev" - tipalnikov - v letalih in satelitih.

H. Kaminski (ZRN) pa je prikazal posnetke, ki so izdelani s termofotografskimi postopki in prikazujejo našo zemljo (posneto s satelitov TIROS -1, ESSA, ITOS, NOAA in NIMBUS).

Ostalo

Pri izdelavi topografsko-katastrskih načrtov v merilu 1:1000 z aerofotogrametrično metodo za območja naselij merijo v inozemstvu obodne (in kontrolne) mere. Izdelane imajo že programe za računalnike (v Baden-Württembergu delajo po programu s šifro SPAAUS), kateri dodatno vključujejo te merske podatke v izračun koordinat mejnih točk.

Pri vključevanju točnejših meritev v (obstoječe) manj točne po posameznih pokrajinah ZRN postopajo še neenotno. Komasacije opravljajo v velikem obsegu z najmodernejšimi postopki z vključevanjem aerofotogrametrične metode in elektronične.

Zaključek

Opazen je nadaljnji razvoj fotogrametrije:

- pri izpopolnjevanju novih metod (ortofotografija, stereoortofotogrametrija,

- radargrametrija, multispektralna fotografija, termofotografija itd.)
- pri vse večjem angažiranju elektronskih naprav (avtomatska kartiranja, digitaliziranja),
 - pri izdelavi fotogrametričnega instrumentarija, priborov in pripomočkov.

Gojmir Mlakar

OBNOVITEV UNIČENE IN DOLOČITEV SPORNE POSESTNE MEJE

Geodetski upravni organi dobivajo precejšnje število vlog strank ki se nanašajo na določitev uničene posestne meje ali posestne meje, ki jo lastniki zemljišč smatrajo za sporno. Postopek za reševanje teh vlog je dokaj različen. Nekateri upravni organi take vloge načeloma zavračajo in stranke napotijo na sodišče, drugi vloge sprejmejo, a jih rešujejo le kolikor jim dopušča čas po končanem delu na vlogah za delitve in kulturne spremembe. Nekateri upravni organi vloge za določitev mej redno rešujejo, a velikokrat nestrokovno in na osnovi pomanjkljivih podatkov.

Eden od vzrokov za tak način dela je pomanjkanje določil oziroma tolmačenj kako postopati pri določitvah uničenih posestnih mejah ter pomanjkljivo poznavanje možnosti, ki jih dajejo podatki grafične izmere, pri čemer je potrebno poznavanje zgodovine in način izmere, ki se je vršila v letih 1817-1871.

V sestavku bi se predvsem dotaknil problemov, ki nastopajo na območju grafične izmere merila 1:2880. Na območju povojne numerične izmere problemi niso tako akutni (relativno majhno področje, večja natančnost izmere ter večja merila), čprav tudi tu postopek za obnovo uničene meje mnogokrat ni tehnično in pravno razčiščen. Vzrok je v nedoslednem zamejičenju pred začetkom izmere, slabi stabilizaciji mejnih točk ter tudi ne do kraja razčiščenem posestnem stanju pred izmero in v pomanjkljivo izvedenem postopku razgrnitve izmere. Probleme v zvezi z določitvijo meja bo možno odpraviti v postopku, ki ga predvideva predlog zakona o zemljiškem katastru, ki na novo ureja mejni ugotovitveni postopek in obvezno določitev G.K. koordinat za mejne točke. Bo pa poleg tega tudi potrebno dopolniti zemljiško-knjižno zakonodajo s tem, da se onemogoči za parcele v koordinatnem katastru vsako priposestevovanje ter da so podatki o koordinatah mejnih točk sestavni del prodajnih pogodb in poleg tega tudi, da so podatki o površinah in legi mejnih točk sestavni del ne samo zemljiškega katastra, temveč tudi zemljiške knjige. Jasno mora biti določeno, da kupec kupi parcelo v mejah kot jo izkazuje zemljiški kataster, in ne v mejah, ki mu jih predloči prodajalec (te so lahko drugačne od katastrskih).

so lahko drugačne od katastrskih).

Edina določila, ki dosedaj urejajo postopek za obnovitev posestne meje na osnovi katastrskih načrtov so zajeta v Pravilniku VII- 2. del iz leta 1930, ki določa način dela za vzdrževanje katastra v občinah, v katerih je kataster izdelan na osnovi izmere. Ta v poglavju: merjenja, ki imajo namen obnoviti posestne meje na osnovi katastrskih načrtov (členi 80 do 89) določa sledeče:

Meritve v zvezi z določitvijo posestne meje na osnovi katastrskih načrtov se vršijo v celoti na stroške naročnika, toda samo v primeru, kadar na obnovo pristanejo vse zainteresirane stranke (vsi sosed). Take meritve se smejo vršiti samo tam, kjer so katastrski načrti zanesljivi oziroma obnovljeni v zadnjih letih.

V občinah z novo ali obnovljeno izmero se izvrši obnova mej na osnovi podatkov vpisanih v detajlnih skicah ali drugih dokumentih (tahimetrični zapisnik), skratka s podatki s katerimi se je izvršilo prvotno kartiranje.

Obnovljene meje je potrebno označiti z vidnimi in trajnimi znamenji. Pri obnovah mej večjih kompleksov se mora razviti poligonska mreža, v kolikor prvotne ni. Upoštevati je tudi skrček papirja.

V občinah s staro izmero, kjer ni detajlnih skic, ker je izmere izvršena grafično, se obnova mej lahko izvrši le na podlagi podatkov iz skic in zapisnikov nastalih tekom vzdrževanja. Kadar ni na razpolago podatkov izmere (skice del. načrti, zapisniki) se obnova meje sme izvesti le na tistih parcelah, za katere se ve, da se oblika teh parcel v naravi v glavnem ujema s katastrskim načrtom. Identičnost stanja v načrtu, s stanjem v naravi, se ugotovi z zaslišanjem lastnikov, ki v večini primerov dajo podatke o razdaljah na terenu.

Kadar so razlike med katastrskim načrtom in stanjem na terenu znatne, katastrska uprava ne sme izvršiti obnove mej, čeravno stranke dajo svoj pristanek. Taki primeri se rešujejo s poravnavo na sodišču ali v nespornem postopku na občini.

Če se pri meritvah za obnovo posestnih meja ugotovi stara napaka v katastrskih načrtih, ki je večja od predpisane dovoljene se razlika v površini oziroma v majeh lahko sorazmerno porazdeli na posamezne parcele ob pisni izjavi prizadetih strank. Vendar pa v takem primeru niti država niti geometer, ki je obnovo izvršil ne prevzmeta nikakršne odgovornosti za posledice, ki bi lahko nastale z razdelitvijo napake. To mora biti jasno navedeno v zapisniku sestavljenem na terenu in podpisanem od prizadetih strank.

Obnovo posestnih meja se sme izvršiti le na zahtevo lastnika. Nikakor ne na zahtevo uživalca parcele.

V občinah z nezanesljivimi, zastarelimi in slabo vzdrževanimi načrti in v krajih kjer obstojajo načrti v manjšem merilu kot 1:2880 in so grafičnega porekla, se obnova mej ne sme vršiti. V takih občinah sme geometer sodelovati le kot izvedenec pri delu sodnih komisij, ki določajo uničene ali sporne meje parcel.

Povzetku določil glede obnove posestnih mej iz Pravilnika VII, naj dodam še določila, ki jih glede tega prinaša predlog zakona o zemljiškem katastru v svojem 69. členu. Ta zakon dopušča vzpostavljjanje posestnih meja v naravi tako kot

so označene v zemljiškem katastru pod naslednjimi pogoji:

1. da ne teče sodni postopek zaradi posestne meje glede prizadete parcele;
2. da so prizadeti lastniki oz. uporabniki pisano izjavili, da se strinjajo, da se posestna meja uradno vzpostavi;
3. da za območje parcele v postopku obstoje zanesljivi izvirni numerični podatki predhodno opravljenih zemljiško-katastrskih meritev, oziroma, da so obstoječi zemljiško-katastrski načrti toliko zanesljivi, da je možno na njihovi podlagi vzpostaviti posestno mejo v predpisani dopustni natančnosti.

Vidimo, da navedena določila ne dajejo jasnega odgovora na vprašanje kdaj smemo na podlagi načrtov merila 1:2880 vzpostaviti posestno mejo na terenu. Pravilniška določila dopuščajo tako obnovo na tistih območjih, za katera se ve, da se oblika teh parcel v naravi v glavnem ujema s katastrskim načrtom. Podatke o tem ujemanju naj bi dobili na podlagi zaslišanja lastnikov, ki bi ob tej priliki podali tudi podatke o razdaljah med mejnimi točkami na terenu. Podobno dopušča določilo zakona o zemljiškem katastru obnovo posestne meje tam kjer so bostoječi zemljiško-katastrski načrti (pri tem so mišljeni tudi načrti merila 1:2880) toliko zanesljivi, da je možno na njihovi podlagi vzpostaviti posestno mejo v predpisani dopustni natančnosti (to bi moral določiti podzakonski predpis ali strokovno navodilo, saj dosedaj ni izvršena nikakršna analiza natančnosti načrtov grafične izmere merila 1:2880.)

Da bi si lažje predstavljali možnosti vzpostavitve meje na podlagi načrtov grafične izmere si osvežimo spomin na zgodovino te izmere ter njen prvotni namen, način vzdrževanja in vzroke za odstopanja stanja v naravi s stanjem v načrtih.

Kot vemo se je izmera v naših krajih začela leta 1817 in končala leta 1871. Način izmere z mersko mizo je utemeljil avstrijski matematik Marinoni, izvajali pa so jo relativno slabo izšolani civilni zemljemerci in oficirji. Opremljenost takratnih merskih skupin je bila primitivna. K izmeri se je pristopilo z namenom, da se doseže pravična obdavčitevseh zemljiških lastnikov. Do nastopa Marije Terezije na avstroogrskem prestolu so bila namreč gosposka veleposestva neobdavčena ali nižje obdavčena kot kmečka posestva. Da bi obdavčitev slonela na realni podlagi je cesar Jožef II dal izmeriti vse donosne zemljiške parcele. Objekti in nerodovitne površine so bili izvzeti iz izmere. Izmero, ki so jo opravljali sodniki, zapriseženi občinski možje ter zapriseženi inženirji, niso vrisovali v načrte temveč so podatke izmere vpisovali v posebne knjige - popisni kataster. Sistem popisnega katastra pa ni bil dolgo v veljavi zaradi pomanjkljivosti v sami izmeri. Po daljših predpripravih se je končno pristopilo k ponovni izmeri (z mersko mizo), ki jo je uzakonil cesar Franc I. Na podlagi te izmere se je izdelal ti. franciscejski ali stabilni kataster, katerega načela so v osnovi še danes v veljavi.

Grafična izmera, ki je bila za tisti čas velik tehnični dosežek pa kaže nekatere pomanjkljivosti, ki jih moramo danes upoštevati. Te so v nenatančnosti izmere, ki je posledica slabih merskih pripomočkov kot tudi zaradi dela na hitro izšolanih ter strokovno slabo izobraženih geodetskih strokovnjakov. Sama izmera se je prilagajala tudi vrednostim zemljišč in so zato načrti natančnejši na ravninskem območju, kjer so obdelovalna zemljišča, kot v hribovitih in gozdnih predelih. Gozdovi so se v tej dobi smatrali za manjvredna zemljišča

in so jih le približno izmerili. Posneli so nekaj glavnih vogalnih točk ter jih med sabo povezali z ravnimi črtami. Verjetno bi bilo snemanje dejanskih mej v gozdovih z vsemi prelomi na mejah pri gosto zaraščenih in težko dostopnih terenih za to dobo tudi prezahtevno tehnično delo, ki so ga zato zavestno poenostavili. Situacijsko slabo so v načrtih situirane tudi zgradbe, ki bi ob natančni izmeri lahko dobro služile za navezavo tako pri delitvah kot pri določitvah mej. Zaradi časovne odmaknjenosti izmere ni znano kako se je pred samo izmero izvršilo zamejničenje parcel oz. posestev, lahko pa predpostavimo, da zamejničenje ni bilo povsod dosledno izvedeno ter da je pomanjkanje mejnikov, ki ga ob sedanjem delu ugotavljamo, posledica nedoslednega zamejničenja. Težko je tudi ugotoviti v koliko so na terenu najdeni mejniki prvotni ali pa postavljeni tekom let po končani izmeri.

Poleg tehničnih pomanjkljivosti prvotne izmere pa moramo ob odločitvi za vzpostavitev meje po katastrskem načrtu imeti pred očmi tudi spremembe, ki so se glede mej dogajale v več kot sto letih.

Okoliščine, ki lahko vplivajo na lego mejnikov so sledeče: namerna prestavitve mejnikov, ki je sicer kazniva, a se pogosto ne odkrije. Namesto s kamni so meje pogosto označene z živimi mejami ali obmejnimi grmovjem. Take meje se lahko premikajo s spodkopavanjem korenin na eni strani, s samim razraščanjem pa ne dopuščajo natančnejše določitve meje. Znatne premike doživijo mejni kamni na nagnjenih in strmih terenih, kjer so tla plazovita. Te premike je težko opaziti. Vpliv erozije tal na nekaterih območjih ter delovanje voda sta znatno vplivala na lego mejnikov.

Poleg teh v vsem času delujočih vplivov, je k spremembam mej pripomoglo tudi povojno obdobje s spremenjenimi družbenimi odnosi glede lastnine zemljišč. Z nacionalizacijo, agrarno reformo, kolonizacijo, odvzemom po zemljiškem maksimumu so se spreminjale lastninske meje. Velikokrat so te agrarne operacije izvajali ljudje, ki so komaj poznali katastrske načrte. V novo ustanovljenih kmetijskih obdelovalnih zadrugah so bile nekdanje meje posesti uničene zaradi skupne obdelave. Ob razpadu zadrug mej največkrat niso obnavljali geodetski strokovnjaki.

Nemalokrat so se vršile zamenjave parcel v sklopu arondacij brez predhodne konstatacije s strani geodetov. Lastništva so menjavale parcele, ki so označevale kulture in torej niso bile nikoli zamejičene. Kako je s stalnostjo oblike in površine takih parcel vemo vsi, ki delamo na zemljiškem katastru.

Gozdno gospodarske organizacije so v želji, da uredijo svoje površine obnavljale tudi meje svojih parcel. Zaradi pomanjkanja geodetov so to delo opravljali gozdarji, ki pa so največkrat meje označevali tako kot so jim jih sugerirali lastniki sosednjih zemljišč. Podobno so ravnale tudi kmetijske organizacije.

Naša zakonodaja dopušča tudi možnost pridobitve lastninske pravice na podlagi priposestevovanja po 20-letni uživalni dobi. Ta je sedaj sicer omejena le na zemljišča zasebnih lastnikov, a je vendar vzrok za odstopanje dejanskega stanja od stanja v katastrskih načrtih. Priposestevovanje pa je težko ugotoviti saj se vzroki za odstopanje stanja v načrtih s stanjem v naravi prepletajo.

Naj poskušam še analizirati natančnost samih načrtov merila 1:2880. Ta je bila ob izdelavi deklarirana s polmetrsko natančnostjo, kar bi približno odgovarjalo grafični natančnosti kartiranja 0,2 mm. Upoštevati pa moramo, da so načrti tekom dolge dobe uporabe doživeli nemalo sprememb, ki so zmanjševale njihovo

natančnost. To so predvsem spremembe vsled deformacij papirja, nenatančnosti vrisov sprememb z vklopljanjem in nenazadnje nenatančnosti, ki so posledica večkratnih reprodukcij prvotnih načrtov. Načrte smo morali dajati v reprodukcijo zaradi prenatrpanosti s spremembami pri vzdrževanju izmere ter zaradi uničenja papirja na katerem so izdelani. Načrti za velik del celjskega območja so bili ob koncu zadnje vojne pranešeni v Avstrijo, ob prevzemu po koncu vojne pa so bili v takem stanju, da jih je bilo pred uporabo potrebno likati. Za nekatere katastrske občine smo imeli kot edine izvode na razpolago le diazo kopje prvotnih načrtov. Žal reprodukcija takih načrtov ni samo "reproducirala" vseh napak originala temveč je zaradi slabe izvedbe dodala še nove. Napake zaradi slabe reprodukcije so ponekod tolikšne, da so razlike med originalom in reproduciranim načrtom opazne že z grobo primerjavo in moramo zato večje spremembe vnašati v reproducirane načrte preko originalov (na teh je vklopitev novega stanja zanesljivejša). Tudi debelina črt in kvaliteta izrisa na reproduciranih načrtih je veliko slabša kot na originalih, ki je bila zaradi uporabe kamnotiska zelo kvalitetna.

Iz izkušenj pri praktičnem delu na vzdrževanju zemljiškega katastra vemo, da o polmetrski natančnosti načrtov grafične izmere ne more biti govora. Milimetrsko odstopanje (skoraj 3 m v naravi) stanja v načrtih od stanja na terenu smatramo za zelo zadovoljivo, velikokrat pa se moramo sprijazniti z odstopanji, ki dosegajo 10 ali več metrov.

Ob vsem navedenem se postavlja eno bistvenih pravnih vprašanj, koliko stanje v katastrskem načrtu izkazuje verodostojno lastninsko pravico glede posamezne parcele oz. posesti. Sestavni del zemljiške knjige je tudi zemljiško knjižna mapa, ki je v bistvu kopija katastrskega načrta. Ta dopolnjuje v A listu glavne knjige s parcelnimi številkami označene parcele z njihovo lego, velikostjo in obliko. Katastrski načrt naj bi torej dolžal na kakšnem delu zemljišča ima lastnik v B listu lastninsko pravico. Takšno mnenje nekaterih pravnikov v Avstriji pa je avstrijsko vrhovno sodišče ovrglo. Vzrok za tako odločitev so bile ravno navedene pomanjkljivosti v načrtih. V razsodbi sodišča je navedeno sledeče: mapa ne izkazuje verodostojno lastninsko pravico in tudi ni dokaz glede velikosti posameznih zemljiških parcel. O obsegu prodanih nepremičnin odloča izključno volja in odločitev pogodbenih strank.

Takšno odločitev bomo še bolje razumeli, če vemo, da je bil namen izmere pravična obdavčitev kmetijskih proizvajalcev. Ta namen je bil z vsem sistemom zemljiškega katastra dosežen, saj nenatančnost izmere na odmero davka praktično nima nobenega vpliva.

Zemljiško knjižni sistem, ki je v bistvu nespremenjen še danes veljaven, je bil uveden s splošnim zemljiško-knjižnim zakonom leta 1871, je sicer slonel na podatkih izmere, vendar pa v njem katastrski načrt ni omenjen kot sestavni del zemljiške knjige. Katastrski načrt nudi zemljiški knjigi samo vzporedno uslugo.

Zaradi boljšega razumevanja potreb po obnovi posestnih mej, upravičenosti zahtevkov za obnovo in možnosti, ki jih imajo stranke, naj navedem tudi vzroke zaradi katerih prihaja do vlaganja zahtevkov za obnovo mej. Kot pogost vzrok se pojavljajo spori med sosedi, ki jim osnovni vzrok ni posestna meja, temveč je ta le sredstvo, ki jim daje možnost, da s pomočjo uradnega postopka dokazujejo svoje pravice. V gozdovih izzovejo mejne spore poseki dravja ob meji. V teh primerih se mnogokrat tožbe zaradi odškodnine za posekan les v sodnem postopku

spremenijo v zahtevke za določitev posestne meje, ker ta v naravi ni vidna.

Zahtevke za obnovo meje povzročajo tudi prevzemi posestev ali parcel po dedičih ali kupcih, ki želijo imeti vidno označene meje svoje posesti ter se s tem izogniti kasnejšim sporom s sosedi.

Neredko povzročijo mejne spore ljudje, ki se nekoliko spoznajo na katastrske načrte in ki pri opravljanju raznih terenskih del pridejo v stik z lastniki zemljišč. Ob ugotovitvi nesoglasij v načrtih s stanjem v naravi lastniki zemljišč opozarjajo na kratenje njihovih "lastninskih pravic". S tem povzročajo spore na mejah, ki so bile dolga leta nesporne; taka dejanja povzročajo predvsem jamomerci, gozdarji, kmetijci, žal pa tudi geodeti, ki ne delajo na zemljiškem katastru in tega premalo poznajo.

Nepravilno postopajo tudi tisti geodeti v geodetski službi, ki se lotijo obnove vsake posestne meje, pri tem pa odločijo o legi meje z večjo ali manjšo improvizacijo ter izkoriščajo psihološke prednosti, ki jih imajo napram neukim strankam. Pri velikem delu kmečkih posestnikov velja namreč mnenje, da je geometer z "mapo" in instrumentom vseomogočen. Na območju geodetske uprave, kjer geometri postopajo na tak način je vlog za obnovo mej znatno več kot tam, kjer se strankam predloči realnost stanja o možnosti določitve meje po načrtih grafične izmere. Lastniki pač koristijo svoja zemljišča tako kot so jih dolga leta nazaj oni in njihovi predniki.

Lastniki zemljišč so pa v nekaterih primerih le upravičeni do rešitve zahtevkov za obnovo posestne meje. Težnje po tem, da imajo posestniki vidno in trajno označene meje je treba podpirati, saj urejeno posestno stanje koristi tako njim kot tudi urejenosti stanja v katastrskih evidencah.

Opnovitev oziroma določitev sporne meje je potrebna zlasti ob prevzemu posesti po dedičih in kupcih, ki ne poznajo posestnega stanja ter bi jim zato sosedi lahko kratili njihove lastninske pravice, vidno označene posestne meje so zlasti pomembne v gozdovih saj onemogočajo tožbe zaradi poseka lesa preko meje.

In kakšne možnosti imajo lastniki zemljišč, da si uredijo meje? Geodetski upravni organi imajo kot vidimo omejene možnosti. Na območju načrtov grafične izmere je možno mejo obnoviti le za tiste parcele, ki so nastale tekom vzdrževanja in torej obstojajo zanje numerični podatki. Žal pa tudi vsi podatki vzdrževanja ne dajejo možnosti zanesljive določitve uničene meje. V nekaterih primerih manjkajo mejni fronti, stabilizirana niso stojišča instrumenta, fronti so reducirani ni pa višinskih podatkov za izračun nereduciranih (postopično merjenje). Ker so nekateri podatki vzdrževanja stari so mnogokrat uničene mejne točke, ki so služile za navezavo ali pa so za to bile prevzete nestabilizirane mejne točke. Zaradi velikega odstopanja posnetega stanja od stanja na načrtih so se velikokrat podatki izmere pri vklopljanju deformirali.

Ker se take pomanjkljivosti pojavljajo ne samo pri meritvah starejšega datuma, temveč tudi pri sedanjem vzdrževanju, naj podam nekaj priporočil, ki naj pri meritvah za vzdrževanje omogočijo ne samo čim boljše vklopitev novega stanja, temveč tudi hitro in zanesljivo obnovo uničene meje. Vse nove mejne točke se morajo vidno in trajno označiti, pri čemer naj se uporabljajo betonski majniki ali naravni kamni primerne trdnosti in primerne velikosti. Koristna je tudi glaževina ali keramika, ki jo ponekod vkopljejo pod mejnike. Po potrebi

naj se obnovijo stari mejniki, ki so služili za navezavo meritve. Mejne fronte naj se meri po terenu, za kontrolo kartiranja pa določi višinska razlika mejnih točk, ki omogoči redukcijo dolžin. Za obnovo meje z instrumentom je potrebno da je znano stojišče instrumenta, za kar naj se po možnosti izbirajo stabilizirane mejne točke. Nove mejne točke naj se poleg frontov zavaruje še z drugimi odmerjanji, podobno kot osnovne geodetske točke v topografijah (odmerjanja od vogalov zgradb, križne mere ipd.) Pomemben je tudi opis načina stabilizacije v zapisniku izmere - ta naj bo podroben.

V kolikor geodetski upravni organ ugotovi, da za obnovitev meje nima zanesljivih podatkov, mora stranko napotiti na pristojno sodišče. Sodišče v nepravdnem postopku na podlagi zaslišanja prič ugotovi potek uničene ali sporne meje. Geodet navadno sodeluje kot sodni izvedenec, njegova naloga pa je, da poda svoje mnenje o zanesljivosti meje, ki je označena v načrtu, o možnosti prenosa meje na teren, o eventualnih predhodnih dogajanjih na tangirani meji ter vrši eventualna potrebna orientacijska odmerjanja. Dolžnost geodeta je tudi, da poskrbi za pravilno zamejničenje sodno določene meje, odmero meje in vris iste v katastrski načrt. Pri tem se redno pojavi korekcija dosežanje meje v načrtu, ki pa jo v takem primeru brez zadržkov izvede tudi zemljiška knjiga. V nekaterih primerih katastrski načrti toliko odstopajo od stanja v naravi (gozdovi v strmih legah), da bi za dobro vklopitev obnovljene meje v katastrski načrt, bilo potrebno premeriti tolikšne komplekse, da bi meritev ne bila več racionalna (izmeriti bi bilo praktično potrebno tudi po več 10 ha). V tem primeru je potrebno poleg dobrega zamejničenja izvršiti lokalno odmero same meje (določiti medsebojni odnos mejnikov, odmeriti mejne točke od objektov ali označenih dreves), podatke take odmere pa arhivirati, da so na razpolago pri eventualni ponovni določitvi meje.

Stranki je teoretično torej omogočeno, da si mejno stanje uredi, v kolikor ne preko geodetske uprave pa preko sodišča. Žal pa postopek v praksi ne poteka niti gladko niti ne hitro. Geodetski upravni organi zaradi preobremenjenosti velikokrat odlagajo rešitev vlog, ki se nanašajo na obnovo posestne meje. Strankam tudi ne dajejo pojasnil o možnosti rešitve njihovih zahtevkov, ter jih ne napotijo pravočasno na sodišče. Nekatera sodišča ne sprejemajo direktno predlogov za določitev meje, temveč stranke napotijo k odvetnikom, da ti sestavijo predlog za obnovo meje. Nema lokrat odvetniki zaradi nepoznavanja razmer dajejo strankam napačne informacije o pristojnosti ter stranke ponovno napotijo na geodetske upravne organe. Sodišče zaradi preobremenjenosti z delom in zaradi pomanjkanja kadrov tudi odlašaja pri reševanju teh zadev.

Ob navedenem je upravičeno nezadovoljstvo strank pri iskanju tovrstnih uslug. Razumljivo je tudi, da se stranke zaradi tega poslužujejo uslug raznih neuradnih oseb, ki delajo izven geodetske službe in izven sodnih ustanov ter se morajo zadovoljevati z zasilnimi rešitvami.

Gojmir Mlakar

P R I P O R O Č I L A

s posvetovanja na temo: ZEMLJIŠKI KATASTER - ZEMLJIŠKA KNJIGA

Posvetovanje o temi zemljiški kataster - zemljiška knjiga, ki ga je organizirala Sekcija za zemljiški kataster pri Zvezi geodetskih inženirjev in geometrov Slovenije se je vršilo dne 12. oktobra 1973 v Mariboru.

Posvetovanju je prisostvovalo 70 udeležencev - predstavnikov geodetskih upravnih organov, geodetskih delovnih organizacij, predstavnikov občinskih sodišč (sodniki in zemljiško-knjižni referenti), premoženjsko-pravnih služb in javnega pravobranilstva.

Posvetovanja so se udeležil tudi predstavnik Sekretariata za pravosodje in občo upravo tov. Damijan Čonč, samostojni svetovalec za posl. sodišč, z Geodetske uprave pa pomočnik direktorja tov. Stanko Majcen.

Uvodni referat, ki je v tej številki Vestnika v celoti objavljen je pripravil in prečital tov. Klarič Matija, samostojni svetovalec pri Geodetski upravi SR Slovenije.

V razpravi o referatu in številnih problemih, na katere so prisotni opozorili, so bila sprejeta naslednja priporočila za izboljšanje in uskladitev delovanja tako zemljiškega katastra kot zemljiške knjige:

- 1) Vzpostaviti je treba intenzivnejše sodelovanje med zemljiško-knjižno, premoženjsko-pravno, urbanistično in geodetsko službo, tako na občinskem kakor tudi na republiškem nivoju. V ta namen naj se pri sekretariatu za pravosodje in občo upravo ustanovi delovno mesto. Delavec na tem delovnem mestu naj bi se izključno posvetil problemom zemljiške knjige ter iz tega področja dajal pojasnila in uradna tolmačenja, pripravljaj študije za izdajo novih predpisov, skrbel za modernizacijo poslovanja zemljiške knjige in za povezavo z zemljiškim katastrom (preko Geodetske uprave SRS), premoženjsko-pravno in urbanistično službo.
- 2) Zaradi neenotne uporabe zemljiško-knjižnih pravil in ker ni pričakovati v doglednem času izdajo pozitivnih predpisov s področja zemljiško-knjižnega prava, bi bilo potrebno delo v zemljiški knjigi poenotiti, pretirane formalnosti pa odpraviti.

Sekretariatu za pravosodje in občo upravo se priporoča, da na podlagi obstoječih predpisov in pravnih pravil izdela priročnik za poslovanje zemljiških knjig s katerim bo dosežen enoten režim dela.

- 3) Zemljiška knjiga in zemljiški kataster naj bi imela večjo uradno samoiniciativo, posebno pa takrat ko gre za odpravo napak in nesmiselnih vknjižb.

Odpravile naj bi se tudi tehnične pomanjkljivosti v evidencah zemljiške knjige, ki otežkočajo avtomatizacijo zemljiškega katastra - odpraviti je prekomejne parcele, poenoti naj se vpis zgradb v zasebni lasti, ki ležijo na zemljišču, kjer ima zasebnik samo pravico uporabe (dosedaj več teles pri istem vložku ali več vložkov).

Pokrene naj se skupna akcija promoženjsko-pravne službe, zemljiške knjige in zemljiškega katastra za odpravo starih vknjižb, ki ne odgovarajajo sedanjim predpisom (vknjižbe na splošno ljudsko premoženje, KLO, MLO, razna ministerstva, predvojne ustanove in organizacije itd.)

- 4) Zaradi različnega tolmačenja določil o vknjižbi imetnika pravice uporabe na nepremičninah v družbeni lastnini (posvetovanje neenotnosti ni odpravilo) naj sekretariat za pravosodje in občo upravo čimprej poda uradno tolmačenje tozadevanih določil.
- 5) Nova geodetska zakonodaja določa, da se v zemljiškem katastru vpišejo lastniki oziroma imetniki pravice uporabe po podatkih zemljiške knjige. Zaradi tega je nujno, da se uskladi stanje v zemljiškem katastru s stanjem v zemljiški knjigi glede nosilcev stvarno-pravnih pravic. To zahteva tesnejše sodelovanje obeh služb, ki pa naj bi hkrati težilo tudi za tem, da sta obe evidenci odraz dejanskega stanja na terenu.
- 6) Pri izdajanju izvlečkov in potrdil iz evidenc zemljiške knjige in zemljiškega katastra naj se upošteva pristojnost posameznih služb. Potrdila (zemljiško-knjižni izpiski) zemljiške knjige naj navajajo podatke o lastniku, parcelni številki in z.k. vložku; podatke o površini, kulturi, katastrskem razredu in katastrskem dohodku pa naj izdaja geodetski upravni organ. Razmisli naj se o skupnem obrazcu za izdajo popolnih podatkov o nepremičnini, ki bi ga izpolnila s svojimi podatki zemljiška knjiga in geodetski upravni organ.

Zemljiška knjiga naj bi izdajala sklepe le o prenosu lastninske pravice in pravice uporabe, geodetski upravni organ pa naj bi izdajal odločbe o spremembi vrste rabe, zemljišč, katastrskem razredu, spremembi površin pri delitvah (odpadli naj bi sklepi o poočitbah).

- 7) Zaradi različnih sestavljalcev sklepov sodišč (sodniki, zemljiško-knjižni referenti, odvetniki) so le-ti vedno bolj nejasni in težko izvedljivi v operatu zemljiškega katastra, povzročajo pa lahko tudi drugačno izvedbo v katastru kot v zemljiški knjigi. V svrhu izboljšanja sklepov in večji enotnosti formulacij naj bi se zanje pripravili posebni obrazci, katerih uporaba bi bila obvezna.

Poenoti naj se prikaz (razlastitev) s tem, da se izdela za take slučaje nov obrazec za naznanilni list.

- 8) Posebnosti pri določitvi oz. korekturi mejnega zarisa:

- a) obnova v naravi uničene meje na podlagi podatkov zemljiškega katastra. Postopek se izvede le ob soglasju vseh prizadetih strank na tistih območjih, kjer za določitev meje obstajajo zanesljivi katastrski podatki.

- b) Sodna določitev uničene ali sporne meje - meja se določi na podlagi zaslišanja strank o uživanju ne glede na zaris v načrtih. Korekturo meje, ki pri tem nastane v katastrskem načrtu, je zemljiška knjiga dolžna izvesti, saj ji je podlaga zapisnik oz. sklep sodišča.

- c) Neskladje dejanskega stanja v naravi s katastrskimi načrti, ki se ugotovi ob priliki delitve parcel, je lahko posledica napačne prvotne izmere ali spremenjenega načina uživanja v naravi. Da bi se tovrstna korektura lahko izvedla ne le v zemljiškem katastru temveč tudi v zemljiški knjigi, je obvezno, da geometer v zapisniku pojasni vzrok korekture meje, poda mnenje o nastanku nesoglasja in s podpisami prizadetih strank dokaže, da so le-te seznanjene s spremembo ter da se z njo strinjajo.

- 9) Pri uveljavljanju nove izmere je težiti za tem, da se ob tej priliki naloži oziroma obnovi tudi zemljiška knjiga. Izlaganje podatkov nove izmere naj v se vrši skupaj z naložitvijo zemljiške knjige oziroma skupaj s popravo podatkov v stari knjigi zaradi sprememb, ki jih je povzročila izmera. Pri uskladitvi stanja v zemljiški knjigi s stanjem na terenu je zaželjena večja samoiniciativa zemljiške knjige.
- 10) Geodetska uprava SRS ter Sekretariat za pravosodje in občo upravo naj proučita notranjo organizacijo služb na zemljiškem katastru in zemljiški knjigi. Poskrbeti je za strokovno izobraževanje delavcev na omenjenih področjih ter določiti profil kadrov za vodje obeh služb.
- 11) Če je zasebna zgradba na zemljišču, na katerem ima zasebnik le pravico uporabe in je zgradba na enem vložku, zemljišče pod zgradbo in funkcionalno zemljišče pa na drugem, naj se pri odprodajah ne izvajajo sklepi, ki urejajo le prenos zgradbe. Sklep naj uredi tudi prenos pravice uporabe tako zemljišča pod zgradbo kot funkcionalnega zemljišča.

Z A P I S N I K

občnega zbora Ljubljanskega geodetskega društva, ki se je vršil dne 23.11.
1973 v prostorih FAGG na Jamovi ul. 2

Dnevni red:

1. Otvoritev in izvolitev delovnega predsedstva.
2. Izvolitev zapisnikarja in volitve verifikacijske komisije
3. Poročila predsednika in blagajnika.
4. Poročilo nadzornega odbora.
5. Volitve predsednika, člane odbora in nadzorni odbor
6. Volitve delegatov za skupščino GIG Slovenije.
7. Razno.

Ad 1)

Občni zbor je otvoril dosedanji predsednik tov. Zupančič Pavel ter pozdravil vse navzoče. Predlagal je delovno predsedstvo v katerega so bili izvoljeni tov. Zima Lado, Gostič Emil in Vovk Jože.

Ad 2)

Za zapisnikarja je izvoljen tov. Kolman Vlado, v verifikacijsko komisijo tov. Stušek Avgust in Jemec Janez.

Ad 3)

Poročila predsednika in blagajnika. Oba poročila sta priložena.

Ad 4)

Poročilo nadzornega odbora. Predsednik nadzornega odbora tov. Dvoršak Rado je poročal o delu in finančnem poslovanju, pri čemer se je o obojem pohvalno izrazil. Predlagal je razrešnico staremu odboru.

Ad 5) V kandidacijsko komisijo so bili izvoljeni tov. Jemec Janez, tov. Stušek Avgust in tov. Lesar Anton.

Kandidacijska komisija je za novega predsednika, člane odbora in člane nadzornega odbora predlagala sledeče kandidate:

za predsednika: Vodopivec Florjan, dipl.ing.

za člane odbora: Brinovec Ratko, Gorenc Alojz, Gostič Emil, Križnar Peter, Iasič Leopold, Perne Nace, Pimat Srečko, Stare Milena, Šifrer Irena, Vovk Jože, Zobec Franc, Zupančič Pavle, Miška Leopold, Maretič Dušan;

za nadzorni odbor: Avbelj Jože, Dvoršak Rado, Kragelj Jože, Štupar Ivan.

Za novega predsednika je bil izvoljen Vodopivec Florjan, za člane odbora so bili izvoljeni: Brinovec Ratko, Gorenc Alojz, Gostič Emil, Pimat Srečko, Vovk Jože, Zupančič Pavle.

Za člane nadzornega odbora so bili izvoljeni: Avbelj Jože, Dvoršak Rado, Kragelj Jože,

Ad 6)

Volitve delegatov za skupščino GIG Slovenije.

Gostič Emil, Zupančič Pavel, Vodopivec Florjan, Hribar Franc, Maretič Dušan, Pucelj Janez, Miška Polde, Stres Marjan, Vidmar Vlado, Klarič Matija, Dobrovoljc A., Brinovec Ratko, Bjelica Frančiška, Bregar Jože, Korošec Darko, Kren Boris, Mavec Stane, Boh Marjeta, Perne Nace, Avbelj Jože, Jemec Janez, Jenko Marjan, Lesar Anton, Zobec Franc, Gostič Valenka.

Ad 7)

Pod razno se je razvila diskusija o nadaljnjem delu društva, o nalogah, ki jih naj novi odbor izpelje. Predlaga se, da nov odbor prouči možnost za povečanje članarine in da se trudi, da bi se vsi geodetski strokovnjaki vključili v društvo. Društvo naj še naprej sodeluje pri razpravah o novi zakonodaji ter daje v zvezi s tem mnenja in predloge.

Tov. Golorej predlaga, da bi se v tehničnem muzeju v Bistri organizirala tudi razstava s prikazom geodetske dejavnosti v preteklosti in da bi tak prostor v Bistri tudi zadržali. Zbor predlaga, da se okoli organizacije tega zadolži tov. Golorej.

Novi predsednik tov. Vodopivec Florjan se je v imenu novega odbora zahvalil za izkazano zaupanje ter izjavil, da bo poizkusil voditi delo društva v sl. splošno zadovoljstvo.

S tem je bil občni zbor zaključen.

Blagajniško poročilo Ljubljanskega geodetskega društva - Ljubljana

za dobo od 4.12.1971 do 23.11.1973 -

Stanje blagajne na dan 3.12.1971

na žiro računu	6.134,82 din
v ročni blagajni	398,35 din
Skupaj	6.533,17 din

Dohodki:

saldo	6.533,17 din
dotacije delovnih organizacij	3.500,00 din
vstopnine in konzumacije Slon	2.165,00 din
vstopnine in konzumacije dom M.Perca	5.080,00 din
članarina	6.238,00 din
Skupaj dohodki	23.516,17 din

Izdatki:

vmili Planinskemu društvu	280,15 din
plačilo hotelu Slon za prireditve	2.000,00 din
ekskurzija na avtocesto	1.640,00 din
plačilo domu Maksa Perca za več. in gl.	5.200,00 din
Zvezi GIG Slovenije	3.000,00 din
kurirju Sinigoju nagrada	500,00 din

Študentom za organizacijo brucovanja	2.000,00 din
potni stroški v Koper	79,40 din
dvorana za predavanje	60,00 din
ogled muzeja v Škofji Loki s piknikom	282,40 din
poštni in bančni stroški	212,17 din
nova kartoteka	171,50 din

Skupaj izdatki 15.425,62 din

Pozitivni saldo na dan 23.11.1973 znaša 8.090,62 din

POROČILO O DELU LJUBLJANSKEGA GEODETSKEGA DRUŠTVA V ČASU
OD 3.12.1972 do 23.11.1973.

Odbor Ljubljanskega geodetskega društva, ki je vodil delo društva v navedenem času, je bil izvoljen na občnem zboru društva dne 3.12.1971. v Ljubljani.

Ljubljansko geodetsko društvo je ob pomoči republiškega društva predvsem z organizacijskim delom, opravljalo naloge, ki jih je po sklepih občnega zbora društva sprejelo. Z organizacijo strokovnih predavanj je omogočalo članom društva strokovno izpopolnjevanje, z organizacijo družabnih srečanj pa krepilo medsebojno sodelovanje članov.

Strokovna ekskurzija

Strokovna ekskurzija - ogled hitre ceste Vrhnika - Postojna je bila aprila 1972. Gradnjo hitre ceste smo si ogledali pod strokovnim vodstvom ing. Urbančiča iz Cestnega sklada. Ekskurzije se je udeležilo preko 80 članov.

Strokovna predavanja

V sodelovanju z republiškim društvom smo organizirali geodetski dan 6.12.1972., na katerem se je zvrstilo več predavanj s temami iz kartografije in fotogrametrije.

5.4.1973. je bilo predavanje tov. ing. Tomaža Banovca in tov. ing. Petra Šivica z naslovom: Nekateri vtisi iz turneje po geodetskih ustanovah v ZR Nemčiji.

23.11.1973. pa je bilo predavanje tov. Zorka Ukmarja z naslovom: Tolmačenje nove geodetske zakonodaje in predavanje tov. ing. Ivana Goloreja: Novi dosežki iz fotogrametrije.

Diskusije in pripombe k osnutkom in tezam nove zakonodaje

Na seji odbora ljubljanskega geodetskega društva dne 8.5.1972 smo obravnavali teze zakona o zemljiškem katastru. Predlagali smo nekatere spremembe in podali

mnenje.

7.6.1972. je odbor društva pritegnil k diskusiji tez zakona o izmeri predstavnikov nekaterih geodetskih delovnih organizacij.

Svoje pripombe in mnenje smo posredovali predlagateljem zakona in republiškega društvu z zapisnikom seje odbora.

Družabna srečanja

V primeru z ekskurzijo in strokovnimi predavanji so bila družabna srečanja slabše obiskana. Razmeroma veliko članov društva se je udeležilo le družabnega večera z brucovanjem v domu Maksa Perca 8.12.1972. V juniju 1973 je odbor društva s sodelovanjem kolegov iz Škofje Loke organiziral ob tisočletnici Škofje Loke ogled mesta, muzeja in kulturno-zgodovinskih znamenitosti. Po ogledu je bil družabni picknick ob Sori. Napovedan izlet v Goriška brda se zaradi objektivnih razlogov, pa tudi premajhnega zanimanja ni izvedel.

Predvidevali smo še predavanje o osnovah elektronskega računanja, Ker nas je čas prehitel, priporočamo novemu odboru, da omogoči članom društva zasledovanje novih dosežkov v stroki.

Ker obdobje spreminjanja nove zakonodaje o geodetski dejavnosti še ni končano, pozivamo novi odbor, da aktivno sodeluje pri oblikovanju zakonodaje.

Novemu odboru želimo obilo delovnih uspehov.

Boris Kren

SKUPŠČINA ZVEZE GEODETSKIH INŽENIRJEV IN GEOMETROV SLOVENIJE
V DOBRNI, TER 7. GEODETSKI DAN

Kot vsako leto smo se tudi letos v decembru geodeti zbrali na tradicionalnem srečanju, ki je bilo združeno s skupščino Zveze. Organizacijo tega srečanja je prevzelo celjsko društvo tako, da smo se dne 21. in 22. decembra zbrali v Dobrni.

Dopoldne 21. decembra smo imeli predavanja, ki so obravnavala problematiko prostorskih informacijskih sistemov. Predavanja so pripravili kolegi Banovec, Kobilica, Mlakar in Svetik.

Popoldne je bila redna skupščina Zveze. Vsebina je razvidna iz izvlečka zapisnika ter poročila predsedstva. Na skupščini se je razvila zelo živahna razprava o najbolj perečih problemih geodetske službe, zlasti v zvezi z novo zakonodajo.

Po skupščini je bil družabni večer, na katerem smo v prijetnem vzdušju pokramljali s kolegi, s katerimi se sicer redkeje srečamo.

V soboto 22. decembra je celjsko društvo pripravilo v Celju športna srečanja v keglanju, namiznem tenisu in šahu ter za tiste, ki se niso ogreli za tekmovanja zanimiv ogled celjskih znamenitosti.

Udeležba na srečanju v Dobrni je bila še kar zadovoljiva, saj je bilo udeležencev preko 100. Vse priznanje zasluži celjsko društvo za brezhibno organizacijo tako, da smo udeleženci s tega srečanja odnesli iz Dobrne najlepše vtise.

POROČILO ZA SKUPŠČINO ZVEZE GIG SLOVENIJE 22. NOVBMBRA 1973
V DOBRNI

Uvod

Za delo Zveze GIG Slovenije v dvehletnem obdobju je značilno predvsem:

- delo na notranji organizaciji in graditvi Zveze GIG Slovenije
- vključevanje v družbena dogajanja v SFRJ in SRS
- delo po sekcijah in posebnih oblikah dela
- prizadevanja za kadrovske rast in izobrazbo članstva
- nekatere konkretne akcije
- pomoč pri organizaciji in statusu geodeta v državni upravi
- organizacija nekaterih velikih prireditvev ali sodelovanje na velikih prireditvah

- delo na novem statutu Zveze GIG Slovenije in Zveze GIG Jugoslavije
- druge konkretne akcije.

Organizacija v zvezi GIG

Glede tega smo na zadnji skupščini dobili konkretno zadolžitve. Med drugim je bilo najpomembnejše utrjevanje društev in ustanavljanje novih društev ali podružnic. Moramo reči, da smo na utrjevanju dela obetajočih društev uspeli, kar je predvsem zasluga posameznikov v društvih in odborov. Manj uspehov pa beležimo pri ustanavljanju novih društev, kar smo programirali predvsem za območje, ki ga sedaj pokriva Ljubljansko geodetsko društvo.

Kontakti v zvezi s tem so bili temeljit in obširni, prišlo je do zametkov v Novi Gorici in Kopru, vendar društev še nismo ustanovili. Novemu predsedstvu je verjetno treba med naloge zapisati tudi nadaljevanje dela na tem področju.

V času delovanja predsedništva in sekretariata smo že deloma realizirali ustrezne delegatske principe dela tako, da smo vabili na seje predsedništva tudi delegate društev iz vse Slovenije. Posebno v zadnjem času smo naleteli tudi na ustrezen odziv in sodelovanje.

Zveza GIG Jugoslavije in naša Zveza

Še nadalje smo se trudili, da v Zvezi GIG Jugoslavije svojo vlogo primerno odigramo. Problemi, ki smo jih obravnavali, so bili vedno usklajeni na ustreznih dogovorih doma. Po navadi sta na seje Zveze GIG SFRJ (predsedništvo) potovala dva člana predsedništva (Banovec, Svetik). Najvažnejši problemi na teh relacijah so bili:

- sprejem novega statuta Zveze GIG Jugoslavije, kar je povezano s sprejetjem nove ustave, organizacijo nekaterih organov v federaciji in različnimi predlogi, ki so nastali na tem področju v Zvezi IT (zaostajanje). To se je zrcalilo tudi v naših prizadevanjih pri delu na republiškem statutu;
- Boustavna organizacija federacije in geodetske službe. Za nove razprave na tem področju smo se vedno naslanjali na stališče razširjene seje predsedništva Zveze GIG Slovenije, ki smo jo sklicali že v letu 1970. Stališča so popolnoma uporabna še danes, ko smo se z njimi vključili v drugo fazo ustavnih razprav. Moramo priznati, da vseeno še ne vemo kaj se lahko zgodi, ker posredno preko nekaterih drugih formulacij v ustavi lahko ponovno tolmačimo organizacijo in pristojnosti federacije na geodetskem področju tako ali drugače. Ustreznih obrazložitev manjka.
- Konkretna akcije in posvetovanja; sodelovali smo na vseh prireditvah v Jugoslaviji v organizaciji Zveze GIG Jugoslavije: Vrnjačka Banja, Budva in nazadnje kot organizatorji v Ljubljani v novembru 1973 (kartografija v prostorskem planiranju).

Ugotovili smo, da je bil naš delež vedno zelo velik in da adekvatno nismo dobili ustreznih materialnih in moralnih učinkov v naši organizaciji (to je verjetno tudi naša krivda).

Novo predsedništvo Zveze GIG naj postavi tudi to vprašanje na dnevni red (velik del pri delu in manjši pri stimulacijah posameznikov). Posebno poročilo o posvetovanjih bomo še podali.

Druge akcije, ki jih Zveza GIG Jugoslavije za vse zveze izvaja, so predvsem mednarodno povezovanje. Kot smo že ugotovili večinoma teh uslug ne moremo koristno uporabiti za naše stike. V kolikor bo to sodelovanje tako potekalo, bomo morali navezovati svoje mednarodne stike. Na področju raziskovalnega dela že potekajo in so pomembni za transfer informacij s strokovnega področja za naše razmere. V zadnjem času se situacija sicer nekoliko popravlja vendar izredno počasi.

Sodelovanje z republiškimi zvezami GIG Jugoslavije in zvezami GIG v avtonomnih pokrajinah.

To sodelovanje smo obdobjno pospešili, vendar le preko konkretnih akcij, na katerih smo se srečevali. Posebno dobre odnose smo v zadnjem času vzpostavili s hrvaškimi kolegi. Pripravili so ustrezno ekskurzijo v Ljubljano, mi smo sodelovali ob njihovi tridesetletnici na Plitvičkih jezerih. Žal še nismo storili vsega, kar smo mislili, da bomo in kar bi lahko. Brez dvoma bo potrebno še sodelovanje na društvenem nivoju, ki bo veliko bolj konkretno in poglobljeno.

Glede sodelovanja z ostalimi zvezami pa zaenkrat nimamo dovolj vsebine in premalo skupnih konkretnih akcij, da bi lahko navedli v poročilu kako konkretno problematiko.

Vključevanje v družbena dogajanja v SFRJ in SRS

V izredno burnih časih ko istočasno moderniziramo družbo in gospodarstvo, sprejemamo novi ustavi in kopico drugih dokumentov smo se ustrezno znašli, vendar v celoti nismo mogli sodelovati na vseh ključnih za društvene organizacije pomembnih področjih dela in problematike. SZDL je sprejela precej dokumentov, nekatere pa še sprejema. Vsi nas zavezujejo, nekateri nas še bodo. V zvezi s tem bo potrebno sprejeti ustrezne akcijske programe, se prilagoditi novim situacijam, graditi kadrovske politiko in delegatske odnose, poglobiti vsebino dela in se obrniti k članstvu bolj konkretno in predvsem bolj družbeno angažirano.

Prav tako je nekaterih elementov dovolj tudi v dokumentih za prihodnji kongres Zveze komunistov Jugoslavije. Pozorno bo potrebno proučiti novo zakonodajo, ki bo urejala tudi delo v društvih njihovo gospodarsko ali poslovno politiko in delo ter uredila izhajanje glasil kar bo potrebno še posebej hitro urediti (februar 1974).

Poleg tega smo na področju kadrovske politike nekoliko stopili naprej. Prišlo je do predlogov za sprejem v druge organizacije na osnovi dela v Zvezi GIG Slovenije med drugim tudi za ZK Slovenijo. Take vzpodbude je potrebno nadaljevati in pospeševati.

Posebej velja omeniti tudi pismo in obnašanje naše organizacije v zvezi s tem pomembnim dokumentom. Nekateri elementi pisma so pomembni prav tako za Zvezo GIG Slovenije kot za ostale. Po analizi smo ugotovili, da bistvenih informacij v naši organizaciji ni bilo, potrebno pa se bo organizirati za tisti del pisma, ki je poleg kritike naložil nove naloge. Bistveno v zvezi s tem je dosledna rotacija v Zvezi GIG in delegatski odnosi ter v zvezi s tem permanentna kadrovska politika.

Odnosi z Zvezo IT v republiki in drugimi republiškimi strokovnimi društvi v SRS

Odnosi, ki smo jih gojili niso presegli tistega, kar smo napisali v poročilu za preteklo mandatno obdobje. Ocenimo jih lahko predvsem formalno. Med drugim smo v novi proizvodnji uspeli tudi z informacijo o delu Zveze GIG Slovenije vključevanje predvsem v razpravo okrog sprejema novega statuta Zveze in v komisiji za terminologijo in standardizacijo. Po končani razpravi o organizaciji Zveze IT bomo verjetno sodelovanje poglobili.

Druge zveze so v glavnem ohranile odnose do nas in mi do njih na formalnem nivoju. Vprašanje, ki se vedno znova pojavi je razen formalnega lahko konkretno. (Vzroki in povodi za sodelovanje?) Največkrat je tudi vprašanje kdo naj da pobudo in kdo začne že težavno.

Delo po sekcijah

Delali smo v sekcijah za kartografijo, kataster zemljišč, kataster komunalnih naprav in kasneje za uporabno geodezijo.

Kartografska sekcija

Po prvem zagonu pred tremi leti smo imeli manj sestankov, čeprav mislimo, da so nekateri ali večina nalog, ki si jih je sekcija zadala, rešene ali pred rešitvijo. Vrhunec dela je bil v organizaciji posvetovanja o kartografiji v posrednem planiranju v novembru 1973. Začeli smo z mednarodnimi stiki preko GIG Jugoslavije in preko odbora za kartografijo, ki deluje pri tem organu.

Prišlo je do malenkostnih nesoglasij, ker na tem področju geodeti nismo bili sami in se bo potrebno podrobneje dogovoriti z ustreznimi geografskimi organizacijami. Podroben program dela za prihodnja leta si bo sekcija zadala v teh dneh.

Sekcija za zemljiški kataster

Ta sekcija je zelo uspešno delovala, imeli so tri posvete in imajo svoj program dela, ki ga uspešno realizirajo z velikim uspehom in udeležbo. Prišlo je do razširitve dela tudi na pravnike in druge profile, ki jih zaposluje na tem področju državna uprava.

Pričakujemo, da bo sekcija uspešno sodelovala ter dostojno pripravila slovenski delež na posvetovanju o modernizaciji katastra jeseni 1974 na Hrvaškem.

Sekcija za kataster komunalnih naprav

Sekcija ni imela posebnih posvetovanj ali sestankov izven geodetskih dnevov. Ne glede na to je sodelovala na posvetovanju v Budvi s primernimi predstavitvenimi dosežki iz Slovenije in smo imeli primerno vlogo.

Sekcija za uporabno geodezijo

Poleg posvetov v okviru geodetskih dnevov ni bilo posebnih sestankov, kar pa bi morali začeti v tem trenutku, ko se pripravljamo na posvetovanje za Mostar. Mislimo, da mora sekcija organizirati vse geodete, ki se na tem področju ukvarjajo s to problematiko v Sloveniji.

Drugih akcij nismo začenjali. Poudariti je treba, da so sekcije odprte za vse člane po interesu in ne zahtevajo posebnega vpisovanja ali članstva. V kolikor

bo potrebno bo treba za vodstvo sekcije pripraviti še ustrezne delovne odbore. Sekcije so s svojimi predsedniki sodelovale pri odločanju v predsedstvu.

Komisija pri predsedstvu

Komisije so delale zelo neenotno in malo. Ugotovili smo, da je ustanavljanje stalnih komisij problematično in sporno. Bolje je, da komisije ustanovimo za probleme, ki se pojavljajo v trenutku ne pa na zalogo. Tak je tudi predlog statusne odločbe.

Geodetski vestnik

Geodetski bilten smo preimenovali v geodetski vestnik. Začeli smo z velikimi upi, vendar smo opazili, da je potrebno na tem področju narediti še veliko. Tako glede na zakon o informativnih glasilih kot glede same vsebine in organizacije bo potrebno najmanj:

- deloma profesionalizirati delo urednika
- dobiti dodatne vires financiranje (predlog, samoupravni sporazum in ostalo).
- pogostejše izhajati
- urediti družbeno upravljanje
- sprejeti še nekatere druge ukrepe za popestritev vsebine in oblike.

Nesporno je tudi, da smo se predolgo zanašali na reševanje problemov Geodetskega lista v Zagrebu, ki ne izhaja vedno in premalokrat, da bi lahko preko njega vršili transfer tehnologije v Jugoslaviji. Tudi Geodetski vestnik ne bo mogel rešiti tega problema. Zato mislimo, da je potrebno, da neš delegate na vseh nivojih oborožimo z zahtevami in predlogi za reševanje osrednje jugoslovanske publicistične problematike. Skoraj vse republiške zveze že izdajajo svoja glasila, nekatera so osvežili, nekatera se pripravljajo. Mislimo, da je prav zaradi tega potrebno izhajanje aktualne, dobre pa četudi drage revije za vso Jugoslavijo v skladu z znanstvenimi navodili ob pomoči družbe. Svoj delež pri tem smo pripravljali dati tudi slovenski geodetski strokovnjaki.

Mislimo, da je vsem slovenskim geodetom jasno, kakšne vrednosti je danes v delegatsko urejenih in organiziranih odnosih sodobno sredstvo za strokovno in družbeno politično komuniciranje in da bomo vsi podprli bodoče prizadevanje Zveze GIG Slovenije za ureditev te problematike.

Geodetska zakonodaja in Zveza GIG SRS

V celoti se Zveza ni dokončno opredelila za zakone ali bistveno enotnost pri sprejemanju ustrezne geodetske zakonodaje v SRS. Nesporna je enotnost, ki smo jo dosegli glede na urejanje geodetskih zadev na zveznem nivoju. Na tem področju smo kot Zveza GIG uspeli tudi angažirati in konkretno sodelovati z drugimi zvezami in odigrati svojo vlogo.

Pri zakonodaji doma pa smo ločili dva problema: strokovna problematika v zakonu je bila reševanje tudi v sodelovanju Zveze GIG. Dali smo svoje pripombe in soglasja na strokovne rešitve, večina je bila vsaj obravnavana če ne osvojena. Ugotovili smo določeno stopnjo enotnosti. Tudi naša komisija za zakonodajo je večkrat obravnavala predloge zakonov in se v načelu strinjala.

Na razširjeni seji predsedništva spomladi v prostorih PZS smo skušali doseči sporazum o organizaciji in zakonskem organiziranju geodetske operative v SRS. V

tedanjih predlogih zakona še ni bilo podrobneje obrazloženo, kdo naj bi opravljal geodetska opravila in kakšni naj bodo odnosi.

Zato je predsedništvo tedaj načelno podprlo predloge zakonov za strokovno tehnični del. Kasneje pa se je zadeve konkretizirala. Prišlo je tudi v zakonih (predlogih) do delitve dela, kar pa zakonodajalec oziroma predlagatelj zakonov ni utegnil posredovati Zvezi GIG. Prišlo je do znanih nesporazumov v neposrednih razgovorih med neposredno zainteresiranimi. Razgovori niso uspeli. V skupščini je zato predlagatelj umaknil cel paket geodetskih zakonov.

V drugem ponovljenem postopku, v katerem se trenutno nahajamo, so v paket 4 zakonov že prišli novi elementi, ki so pogojeni z novimi osnutki ustave in novimi koncepti pri pisanju zakonov (krajše in bolj dinamično).

Kot Zveza GIG pričakujemo sporazumevanje na tem področju in kompromisne rešitve, ker nas ta problematika zelo teži in škodi tudi pri delu v Zvezi. Upamo in želimo, da se bomo sporazumeli in dogovorili z a delo v naprej. Zveza GIG naj bi bodoče (vodstvo) pomagala po svojih močeh takim rešitvam, ki jih v tem času nismo uspeli realizirati.

Slovar FIG

Vključili smo se v delo na prevodu terminov v slovenski jezik. Delo teče in se v tem trenutku prepisuje na kartice približno 3.000 najpomembnejših terminov mednarodnega pomena v slovenski jezik. Pričakujemo, da bomo za domačo uporabo izdelali vsaj indeks.

Akcija ob samoupravnem sporazumu v državni upravi

V zvezi s tem smo pisali vsem občinam v SRS posebno pismo in opozorili na probleme nagrajevanja geodetskih kadrov v državni upravi. Kot nam je znano, smo v nekaterih primerih uspeli pomagati, večinoma pa nimamo odgovorov s strani tistih za katere smo pravzaprav v akcijo šli.

Na področju šolanja

Smo nadaljevali akcijo za organizacijo šolanja inženirjev kartografije prve stopnje na FAGG. Pričakujemo, da bo šola stekla v prihodnjem spomladanskem semestru na FAGG. Ta akcija je izredno zahtevna in vsebinsko zamotana. Pričakujemo pomoč in sodelovanje vse geodetske službe in operative.

V teh dneh bomo pripravili dokončen razpis in poročilo o šoli.

Posvetovanja

Na vseh posvetovanjih v SFRJ smo sodelovali z večjim deležem, kot nam bi ga lahko odmerili po moči in številu članstva Zveze GIG SRS.

Posebej velja omeniti, da smo za Vrnjačko banjo poleg referatov (večine) imeli na skrbi še tisk razmnoževanje in imeli predsednika redakcijskega odbora. Čeprav še vedno nismo dokončno zaključili obračuna ugotavljamo, da v take akcije ne velja več iti, ker smo v glavnem veliko delali in kot Zveza praktično nič razen nekaj ugleda pridobili.

Na posvetovanju v Budvi nismo imeli takih velikih obveznosti. Delež SRS je bil vseeno velik.

Posvetovanje o kartografiji v prostorskem planiranju

Ta naša velika zadnja akcija je potekala v novembru 1973. Poleg samega posvetovanja, kjer smo prebrali 13 referatov iz Slovenije v glavnem naših članov smo pripravili še razstavo prof. Imhof; njegovo življenje in delo razstavo dosežkov kartografije v Jugoslaviji in razstavo nekaterih produktov za kartografijo. Pokazalo se je, da smo kljub težavam uspeli organizirati največjo geodetsko akcijo v Jugoslaviji v tem letu. Posebno finančno in strokovno glasilo še sledi. Mislimo, da smo glede na delitev sredstev za posvetovanje prišli v nezavidno situacijo saj pri tako velikih naporih ne moremo strinjati z delitvijo sredstev 30 proti 70. Pričakujemo, da bo bodoče predsedstvo to postavilo na dnevni red bodočega predsedstva Zveze GIG Jugoslavije.

Izredno velikim naporom posameznikov pri tem posvetovanju so se pridružile tudi nekatere delovne geodetske organizacije, ki so organizacijsko tehnično in finančno podprle posvetovanje ali razstave. To so predvsem: Geodetski zavod SRS, Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo Ljubljana, Geodetska uprava SRS, Zavod SRS za RPP Ljubljana, LUZ Ljubljana in ECM Maribor. Pomoč so obljubili še nekateri na primer: Partizanska knjiga Ljubljana.

Vsem, ki so v tej akciji sodelovali se tu najlepše zahvaljujemo in pričakujemo pomoč in razumevanje tudi v naprej.

Poustavna organizacija Zveze GIG Slovenije

Na voljo imamo veliko dokumentov in izhodišč žal še ničesar v dokončni obliki. Zato obveznosti iz tega področja ne moremo izvršiti v celoti. Manjkajo nam predvsem: ustrezen zvezni statut Zveze GIG Jugoslavije, statut Zveze IT Slovenije in zvezni statut IT, ter na sploh dogovor o organizaciji federalnih društev in zvez. Zaenkrat se organiziramo tako, da smo pripravili nekatere statutarne določbe, ki bi veljale za toliko časa, da se organizacija Zveze IT dokončno ne uredi.

Rotar Jože

MOŽNOST FOTOGRAFSKIH POVEČAV IN POMANJŠAV KARTE SLOVENIJE
1:400.000 in 1:750.000

V letih 1971/72 smo na Inštitutu za geodezijo in fotogrametrijo v Ljubljani po naročilih Geodetske uprave SRS za potrebe prostorskega planiranja, nacionalnega atlasa itd. izdelali karti Slovenije v merilih 1:750.000. Kot je bilo že večkrat napisano, sta bili karti izdelani v Gauss-Krügerjevi projekciji, natisnjeni pa sta bili v različnih kombinacijah - tako vsebinskih kot barvnih.

Ker sta bili karti izdelani v istem merilu kot sta publicirani in ker je za vsak element karte izdelan poseben original, je mogoče s fotografsko povečavo ali pomanjšavo vsakega originala karte posebej dobiti karte v drugih merilih, v istih vsebinskih in barvnih kombinacijah kot je to v izhodiščnih merilih. Zaradi precizne izdelave karte - črtni elementi so bili gravirani, imena pa stavljena in montirana je mogoče kvalitetna fotopovečava ali fotopomanjšava. Na Inštitutu za geodezijo in fotogrametrijo smo izdelali:

- iz karte SRS 1:750.000 fotopovečavo v merilo 1:500.000 in fotopomanjšavo v merilu 1:1.000.000 in 1:1.500.000
- iz karte SRS 1:400.000 fotopomanjšavo v merilo 1:500.000 in fotopovečavo v merilu 1:300.000 in 1:200.000.

Kvaliteto povečave karte 1:400.000 v 1:200.000 in pomanjšave karte 1:750.000 v 1:1.000.000 lahko vsak bralec oceni sam (glej ovitek in priložo).

Za eventuelne uporabnike bo verjetno zanimiv podatek na katerih standardnih formatih papirja je karte mogoče natisniti - publicirati:

	pomanjšave oziroma povečave iz merila	tiskano na formatu
1:1.500.000	1:750.000	A5 148 x 210 mm
1:1.000.000	1:750.000	A4 210 x 297 mm
1:500.000	1:750.000	A2 420 x 594 mm
1:500.000	1:400.000	A2 420 x 594 mm
1:300.000	1:400.000	B1 707 x 1000 mm
1:200.000	1:400.000	Bo 1000 x 1414 mm ali na 2 listih B1

Kot prvi so se za povečavo karte Slovenije 1:400.000 v merilo 1:200.000 začeli zanimati na Geološkem zavodu SRS. Karto z vsebino: plastnice, hidrografska mreža in reducirana vsebina prometne mreže in imenoslovje jim bo služila kot temeljna (bazična) karta za izdelavo pregledne geološke karte Slovenije.

Za detaljnije informacije naj se eventuelni uporabniki obrnejo na Geodetsko upravo SRS ali pa direktno na izdelovalca Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo, Jamova 2, Ljubljana.

O B V E S T I L A

Geodetska uprava SR Slovenije, Ljubljana, Cankarjeva 5 objavlja naslednja prosta delovna mesta:

1. samostojni svetovalec za organizacijo službe in strokovno pomoč:
pogoj: visoka geodetska izobrazba in 10 let prakse;
2. programer - organizator za avtomatsko obdelavo podatkov:
pogoj: visoka geodetska izobrazba in 5 let prakse;
3. inšpektor za izmeritev zemljišč:
pogoj: visoka geodetska izobrazba in 2 leti prakse;
4. inšpektor za zemljiški kataster:
pogoj: visoka geodetska izobrazba in 2 leti prakse;
5. geodet za regionalno geodetsko dokumentacijo:
pogoj: višja geodetska izobrazba in 2 leti prakse.

Osebni dohodek se določi po pravilniku uprave v skladu s samoupravnim sporazumom. S stanovanji uprava ne razpolaga. Interesente, tudi če ne izpolnjujejo v celoti zahtevanih pogojev, vabimo na razgovor.

GEODETSKA UPRAVA SRS
Razpisna komisija

Z A P I S N I K

s skupščine Zveze GIG Slovenije, dne 21.12.1973 v Dobrni

Dnevni red:

1. Otvoritev in izvolitev delovnega predsedstva
2. Izvolitev zapisnikarja in dveh overovalcev
3. Izvolitev kandidacijske komisije za volitve novega odbora Zveze GIG
4. Podelitev odličij častnim in zaslužnim članom Zveze GIG
5. Poročilo verifikacijske komisije
6. Poročilo predsednika
7. Poročilo blagajnika
8. Poročilo nadzornega odbora
9. Razprava o poročilih
10. Glasovanje o predlogu sprememb in dopolnitev Statuta Zveze GIG Slovenije
11. Volitve novega odbora Zveze GIG Slovenije.

Ad 1.

V delovno predsedstvo so izvoljeni: Tomaž Banovec, Gojmir Mlakar, Florjan Vodopivec, Dušan Mrzlekar.

Ad 2.

Za zapisnikarja je izvoljena Jožica Švarc, za overovatelja zapisnika pa Janez Kobilica in Zlatko Lavrenčič.

Ad 3.

V kandidacijsko komisijo so izvoljeni: Janez Kobilica, Peter Svetik in Ivan Gaber.

Ad 4.

Listine z odličji so kot častni člani Zveze GIG prejeli sledeči tovariši: dr. Alojzij Podpečan dipl.ing. in Miroslav Črnivec, st., dipl.ing. tovariš Karlo Marčič žal ni mogel več sam sprejeti priznanja, ker je preminil. Kot zaslužni člani so prejeli listine z odličji: Emil Gostič, dipl.ing., višji geodet Matija Klarič, višji geodet Anton Košir in višji geodet Oton Steiner.

Ad 5.

Verifikacijska komisija je ugotovila, da je prisotnih 93 % vseh delegatov, s tem je skupščina sklepčna. Stanje po posameznih društvih je sledeče:

Društvo GIG Celje ima 8 delegatov, prisotnih je 8

Društvo GIG Maribor ima 9 delegatov, prisotnih je 9

Ljubljansko geodetsko društvo in 25 delegatov, prisotnih je 25
članov predsedstva je 14 prisotnih je 10.

Ad 6.

Poročilo predsednika:

V ustnem poročilu je predsednik Tomaž Banovec dodal še točnejši podatek glede izrednega šolanja geodetskega kadra. Doslej je prijavljenih že 38 kandidatov. Šola bo pričela z delom 1.februarja 1974.

Predsednik opozori prisotne, da je premalo prijavljenih za posvetovanje o inženerski geodeziji, ki bo spomladi 1.1974 v Mostarju.

Še vedno ni predlogov za novi statut SITJ in SGIGJ. Organizirati je potrebno geodetsko društvo na Primorskem.

Ad 7.

Poročilo blagajnika je v prilogi št. 1.

Ad 8.

Poročilo nadzornega odbora je podal Jože Senčar:

Med dohodki Zveze GIG ni participacije članarine društev, kar se naj popravi.

Glede strokovnih posvetovanj predlaga, da ne smemo biti zadovoljni samo z moralnimi uspehi, ampak naj bo uspeh tudi finančen. Predlaga, da se dosedanji odbor razreši s pohvalo.

Ad 9.

V razpravi po poročilih je najprej predsednik DIT Celje tov. Henrik Čman pozdravil prisotne in prikazal sličnost problematike društev. Uspehi delovanja DIT Celje po sekcijah so očitni prav v vedno večjem upoštevanju idej in strokovnih mnenj, ki jih dajejo sekcije. Žal je delo vezano na čisti amaterizem in veliko požrtvovalnost nekaterih članov. Z ureditvijo financiranja v obliki upravičenih dotacij bi bilo delo uspešnejše in koristnejše. Tov. Čman je čestital odlikovancem in izrazil dobre želje športnim tekmovalcem ter zadovoljstvo da je skupščina v Dobrni. Na koncu je želel vsem veliko sreče in uspeha v novem letu.

V nadaljevanju razprav so sodelovali: Tomaž Banovec, Bregar - Invest biro Koper, Miro Črnivec - direktor Geodetske uprave SRS, Ivan Gaber - Geodetska uprava Velenje, Aco Kalač - direktor Geodetskega zavoda Maribor, Janez Kobličica - Geodetska uprava Maribor, Stanko Majcen - Geodetska uprava SRS, Gojmir Mlakar - Geodetska uprava Celje, Srečko Naraks - direktor Geodetskega zavoda Celje, Janez Obreza - Geodetska uprava Ljubljana, Vinko Pušnik - Geodetska uprava Slovenj Gradec, Zorko Ukmar - Geodetska uprava SRS, Dušan Vičentič Geodetski zavod SRS, Pavel Župančič GTŠ Ljubljana.

Diskutanti so izrazili priznanje staremu odboru, pohvalili strokovne uspehe v merilu Jugoslavije in visok nivo v sklopu družbene dejavnosti.

Vsa prizadevanja za prostorski informacijski sistem in občinske dokumentacije zaslužijo priznanje.

V novi zakonodaji je potrebno dati možnost za nadaljnji razvoj že obstoječih konceptov.

Geodetska uprava SRS bi naj prešla na nove oblike dela s širšim strokovnim kolegijem in člani republiških strokovnih služb. Tak način dela bi bil priporočljiv tudi v občinah.

Potrebno je povezovanje geodetskih delovnih organizacij v regijah.

Ključno je horizontalno povezovanje geodetskih delovnih organizacij, ki se naj ne zanašajo preveč na pomoč od "zgoraj". Geodetska uprava SRS je že izdelala predloge za ureditev razmerij med geodetskimi delovnimi organizacijami.

Današnji zbor naj pozove organizacije k ureditvi medsebojnih odnosov. Spori naj ostanejo v lastnem okviru, da ne bo trpel ugled stroke.

Na predlog naj se dvigne članarina se prisotni z glasovanjem izrečejo za dvig članarine na 30 din in za povečanje participacije pri ZGIGS posvetovanjih ter pooblastijo bodoče predsedstvo za uresničitev sklepov.

Glede konflikta med geodetskimi delovnimi organizacijami v zvezi z zakonodajo so mnenja deljena:

Enotnost obstoja glede financiranja in vlaganja v raziskovanja, ne pa glede določil v novem zakonu glede pooblastil za delo. Geodetska uprava SRS je dala vrsto predlogov, v katerih ni zagotovljena enakopravnost pravicah. Geodetske delovne organizacije želijo enako pravico do dela brez forsiranja enega ali drugega.

Na področju zakonodaje je društvo premalo storilo. Drugo mnenje glede razmejitve pristojnosti: dela, ki jih republika financira in investira, jih izvaja republiški Geodetski zavod, dela v pristojnosti občine izvaja organizacija, ki jo pooblasti občina. V osnutku zakona o geodetski službi je predvideno, da se šteje geodetska delovna organizacija kot TOZD. Podzakonski predpisi bodo rešili več problemov. Materiali bodo dani vsem GU v razpravo.

V nadaljnji diskusiji so bila izražena določena stališča:
Integrirana slovenska operativa je edino jamstvo za uspehe.

Nikomur ni mogoče nič vsiljevati, sklepati pa je možno le v okviru svojih pristojnosti. Zakonske materiale je treba preštudirati. Integrirana geodetska dejavnost ni nujna. Ni mogoče vreči vsega v eno obliko. Napor v smeri sodelovanja so odločno potrebni, za ostalo pa so potrebne temeljite analize.

Sprejet je sklep, da se predsedstvo Zveze GIG glede pripomb na zakonodajo ponovno sestane in pripravi analize.

Tematika razprav na skupščini je danes drugačna kot včasih. Poudarek je le na novih nalogah. Kam to vodi, kako se bo končalo? Afirmira naj se geodetska

stroka kot celota. V občinski upravi še ni povsod dovolj priznanja in upoštevanja. Zid med pomembnostjo naše in drugih strok še ni prebit. Preveč se teži za novimi nalogami, premalo se poglavlja v že obstoječe. Potreba na je širša osnova in zaledje. Nakazane nove smeri še ne bodo zaživele povsod. Ponekod vlada preobremenitev s strokovnim delom, drugod pa se geodetske delovne organizacije potegujejo za delo. Stara katastrska dejavnost je preveč opuščena. Nova veja je sicer zanimivejša, bolj atraktivna, vendar se ne sme pozabiti na osnove.

Moralni učinki novih del so res večji, vendar je potrebno opozorilo tistim, ki se ukvarjajo z raziskovanjem, da ne pozabijo na osnove. Zbor priporoči ravnovesje med novimi in klasičnimi evidencami.

Zbliževanje teženj dela in razvoja v velikih in majhnih centrih napreduje. Tudi za klasični kataster so vzdrževalna dela modernizirana. Organizacijsko je pa še vse zelo problematično. Katastrski uradi potrebujejo pomoč strokovnih centrov. (Od GU SRS navzdol). Republiška geodetska uprava bi naj usmerjala sofinanciranje. Iz stanovskega vidika je tudi potrebno apelirati na GU SRS, da ne bi onemogočila tistega dela katastrskim uradom, ki ne predstavlja obveznega dela njihove dejavnosti, predstavlja pa poleg koristi tudi afirmacijo geodetske službe.

Naslednji diskutant izraža skrb, kaj bo s samostojno geodetsko enoto v Kopru. Očita, da se GU SRS premalo zanima za Invest biro. Člani želijo pomoč preko društva, ker je niso dobili od GU SRS. Geodeti bažijo iz stroke. Če ne bodo dobili pomoči, jih bo odšlo še več. Čeprav so se dogajale napake, je bilo veliko dela tudi dobro opravljenega, zato ni umestna samo negativna kritika.

Predsedništvo je treba zavezati, da obišče Invest biro v Kopru in pomaga tamkajšnji geodetski delovni enoti. Tudi lastne subjektivne sile se naj vključijo, da bo rešitev lažja.

Vsi navzoči se strinjajo s predlogom.

Koprski problem je težak. Tista geodetska združenja, ki delajo izven geodetskih delovnih organizacij oz. informacijskih sistemov, naj bodo bolj aktivna in se organizirajo. Društvo jim naj tudi nudi več pomoči.

Uspešno delo sekcije za kataster in sekcije za kartografijo je lahko garancijska za tako obliko dela. Lani je bila predlagana sekcija za inženirsko geodezijo, vendar ni bila dokončno formirana. Povezovanje kolegov v to sekcijo je težje, ker so izven večjih geodetskih hiš. Društvo naj pojača delo v tej sekciji. Ko bo delo steklo, bodo tudi koprski kolegi lahko našli stik in podporo za svoje težnje.

Zelo pereč je kadrovski problem. Za afirmacijo stroke je bilo veliko storjeno, za kadre pa premalo. Ustanoviti bi bilo potrebno še drugi paralelni geodetski oddelek na srednji šoli.

O kadrovski situaciji je bilo že razpravljano, eno leto sta bila že 2 prva letnika geodetskega odseka na GSS v Ljubljani nato spet 1 letnik.

Vpis je bil kvantitativno in kvalitativno boljši. Za amatersko organizacijo je silno težko vse to organizirati. Z novo tehnologijo je nastala potreba po več kadrih. Čez 15 let lahko dobi kriza še hujše dimenzije. Kadrovski problem bo možno rešiti ob pomoči vseh, ki morajo biti zainteresirani za kader, predsedništvo samo pa tega ne zmore.

Ko bodo materialni pogoji v upravah boljši, se bodo zmanjšali tudi kadrovski problemi. Terensko delo ni pravilno nagrajeno.

Glede kadra pri geodetskih upravah obstoja mnenje, da prepričevanje ni edina pot. Uvesti je treba čim več avtomatizacije, izključiti vsa pisarniška tehniška dela, ki jih naj opravi center pri republiškem geodetskem zavodu. Z uvedbo geodetskih pomočnikov ne bo rešeno kadrovska vprašanje.

V sklopu Gradbene srednje šole v Ljubljani je geodetski oddelek. Pred 4 leti sta bila 2 razreda 1.letnika, nato je vpis zopet upadel. Nepopularnost ali nepoznavanje poklica je krivo za malo dijakov. Stroko je treba popularizirati že v osemletki in urediti štipendije. Z geodetskimi pomočniki kadrovska vprašanje ne bo rešeno.

Težko je govoriti o pomanjkanju kadrov in istočasno odklanjati rešitev z geodetskimi pomočniki. Nemčija na primer rešuje z geodetskimi pomočniki skoraj vsa terenska dela. Potrebno je opraviti statistiko, kje so kadri. Predsedništvo naj pomaga Geodetski upravi SRS pri analizi.

Glede pomanjkanja kadra je treba pomisliti na stanje v Kopru in težnje v Mariboru in Celju. Pomisleki o geodetskih pomočnikih so neutemeljeni. V Geodetskem zavodu Celje uspešno dela skupina priučenih ljudi.

Geodetski vestnik je v krizi glede strokovnih prispevkov in informativnosti. Objavijo naj se vsi problemi in izboljša naj se informiranost. Osnovni vir sredstev je kolektivna naročnina. Predlaga se podvojitev kolektivne naročnine.

Podan je predlog, da bi postal Geodetski vestnik uradno glasilo. Cena naj se korigira, vendar bi previsoka naročnina ovirala prodor Vestnika do vsakega interesenta.

Ad 10.

Večina je glasovala za spremembe in dopolnitve Statuta Zveze GIG Slovenije, ki so podane v prilogi št. 2.

Ad 11.

Sprejeta je bila razrešnica staremu odboru. Kandidacijska komisija predlaga sledečo kandidatsko listo:

1. Predsednik: Šivic Peter
2. Člani sekretariata:
 - Golorej Ivan (podpredsednik)
 - Lesar Anton (tajnik)
 - Čermelj Zmago (blagajnik)
 - Švarc Jožica (Geodetski vestnik)
 - Banovec Tomaž (šolstvo in znanost)
 - Skrt Andrej (stanovski problemi)
3. nadzorni odbor:
 - Senčar Jože, Rojc Branko, Svetik Peter
4. vodje sekcij:
 - Gojmir Mlakar - kataster
 - Kos Vili - kartografija.

Vodjo sekcije za inženirsko geodezijo naj imenuje predsedstvo.

Skupščina je soglasno z javnimi volitvami izglasovala kandidacijsko listo.

Novi predsednik Šivic se je v imenu odbora zahvalil za izvolitev in zagotovil resno delo novega sekretariata.

Priloga 1

BLAGAJNIŠKO POROČILO
od 1.12.1971 do 10.12.1973

Saldo na dan 1.12.1971	49.934,20
Dohodki od 1.12.1971 do 10.12.1973	<u>84.518,95</u>
Skupaj	134.453,15
Izdatki od 3.12.1971 do 10.12.1973	<u>88.126,45</u>
Stanje 10.12.1973	<u>46.326,70</u>

Obrazložitev:

A) Dohodki:	Bilten 1971 (naročnina)	2.700,00
	Novoletne čestitke 1971	1.700,00
	Bilten 1972 (naročnina)	9.900,00
	Novoletne čestitke 1972	1.400,00
	Geodetski vestnik 1973 (naročnina)	8.350,00
	Prispevek Zavoda SRS za RPP	11.021,50
	Povrnjeni stroški ZGIGJ za Vrnjačko banjo	42.513,40
	Obresti za leto 1971 in 1972	956,00
	Napačno nakazilo banke	2.500,00
	Razni drugi dohodki	<u>3.478,05</u>
		84.518,95
B) Izdatki:	Stroški za bilten 1972 in 1973	12.312,50
	Vrnitev dolga ljubljanskemu društvu	3.000,00
	Bančni stroški	264,30
	Venci, Onkološki inštitut	1.050,00
	Najemnine dvorane in društvenih prostorov	883,60
	Nabava strokovne literature	490,00
	Materialni stroški:	
	dnevnice in potni stroški	9.201,00
	poštnina, pisarniški material	2.362,65
	gostinske usluge	3.964,70
	Stroški za posvetovanje Vrnjačka banja	40.634,75
	Stroški posvetovanja "Kartografija v prostorskem planiranju"	10.000,00
	vnitev napačnega nakazila	2.500,00
	Honorarji za prevajanje	<u>1.463,00</u>
		88.126,45

P R E D R A Č U N
za leto 1974 in 1975

Saldo na dan 10.12.1973	46.326,70
Dohodki v letu 1974 in 1975	61.000,00
Skupaj	107.326,70
Stanje 1.12.1975	31.326,70

Dohodki:		
Gospodarski vestnik 1973 in 1974	20.000,00	
Oglasi v Geodetskem vestniku 1973 in 1974	10.000,00	
Dotacije delovnih in drugih organizacij	20.000,00	
Dohodki od prodanih publikacij	6.000,00	
Izredni dohodki	5.000,00	
	61.000,00	

Izdatki:		
Geodetski vestnik 1974 in 1975	25.000,00	
Najemnine društvenih prostorov, dvorane	4.000,00	
Materialni stroški: dnevnice, potni stroški,		
poštnina in pisarniški material	5.000,00	
Organizacija strokovnih manifestacij	10.000,00	
Razne usluge	4.000,00	
Nabava strokovne literature	1.000,00	
Izredni izdatki (venci, honorarji)	5.000,00	
Ostali manjši stroški (bančni)	3.000,00	
	72.000,00	

Priloga 2

SPREMEMBE IN DOPOLNITVE STATUTA ZVEZE GIG SLOVENIJE

Po 27. členu Statuta Zveze GIG Slovenije - ki je bil sprejet na redni letni skupščini dne 15.12.1967 v Ljubljani in uveljavljen z odločbo Republiškega sekretariata za notranje zadeve Ljubljana št. 11/11-S-024/119-68. z dne 17.3.1969, po katerem redna letna skupščina ZGIGS, poleg ostalih pravic, sprejema in menja Statut ZGIGS, so bile sprejete na redni letni skupščini Zveze GIG Slovenije 21.12.1973 v Dobrni sledeče spremembe in dopolitve veljavnega Statuta ZGIGS:

I.

V členu 28 se drugi odstavek spremeni in se glasi: "Predsedstvo sestavljajo: predsednik, šest članov sekretariata, po dva delegata iz osnovnih društev in štirje vodje sekcij:

- sekcije za zemljiški kataster,
- sekcije za kartografijo,
- sekcije za kataster komunalnih naprav in
- sekcije za inženir. geodezijo.

Predsedstvo se sestaja po potrebi, a najmanj dvakrat letno.

II.

Člen 33 se dopolni ssledečim besedilom:

V okviru ZGIGS se formirajo sledeče sekcije:

- sekcija za zemljiški kataster,
- sekcija za kartografijo,
- sekcija za kataster komunalnih naprav,
- sekcija za inženirsko geodezijo.

Sekcije delajo po navodilih predsedstva ZGIGS in ga obveščajo o svojem delu.

Delo sekcije vodi vodja sekcije, ki ga postavi predsedstvo in ga potrdijo upravni odbori društev.

Po potrebi se v okviru ZGIGS lahko formirajo še druge sekcije.

III.

V členu 39 se drugi stavek spremeni in se glasi: ZGIGS izdaja svoje strokovno glasilo "Geodetski vestnik".

IV.

Člen 40 se spremeni in se glasi:

Koordinacijo založniške dejavnosti ZGIGS, njeno usmeritev in urejanje strokovnega glasila izvaja uredniški odbor. Uredniški odbor imenuje predsedstvo.

Dobrna, 21.12.1973

Za predsedstvo ZGIGS

Predsednik:

Peter Šivic

Obrazložitev predloga:

Nadaljnji razvoj samoupravnih socialističnih odnosov in izpopolnjevanje našega družbeno-političnega sistema narekujejo določene spremembe in dopolnitve

Statuta ZGIGS, ki je bil sprejet na redni letni skupščini 15.12.1967, uveljavljen z Odločbo Republiškega sekretariata za notranje zadeve Ljubljana št. 11/11-S-024/119-68 z dne 17.3.1969 in potrjen na redni letni skupščini 6.12.1969. Po sprejetju novih statutow Saveza GIG Jugoslavije, Saveza inženjera i tehničara Jugoslavije ter Zveze inženirjev in tehnikov Slovenije, ki bodo izdelani na novo na podlagi ustavnih sprememb, bo tudi Zveza GIG Slovenije sprejela novi statut ZGIGS. Predsedstvo predlaga zato, da ta redna letna skupščina sprejme samo spremembe in dopolnitve veljavnega Statuta ZGIGS Slovenije.

V želji, da bi bilo delo predsedstva Zveze GIG Slovenije čim uspešnejše, je podan predlog za povečanje predsedstva z delegati (po dva) iz društev in z vodji posameznih sekcij. Predsedstvo ugotavlja, da delo v stalnih komisijah ne poteka zadovoljivo, zato predlaga, da jih ukinemo. Istočasno pa predsedstvo predlaga, da naj bi se odvijala vsa strokovna dejavnost v strokovnih sekcijah.

Predsedstvo meni, da bodo predlagane spremembe in dopolnitve poživile strokovno delo v Zvezi GIG Slovenije.

GEODETSKI SMUČARSKI DAN

Društvo geodetskih inženirjev in geometrov Maribora in Geodetski zavod Maribor prirejata geodetski smučarski dan v petek dne 8.2.1974 na Pohorju.

Tekmovanja se bodo pričela ob 12 uri.

Prireditelja prosita vse geodetske delovne organizacije, upravne organe in druge delovne organizacije, da omogočijo delavcem, da se udeležijo te prireditve. V soboto ni bilo mogoče organizirati te prireditve zaradi velike gneče na žičnicah in smučiščih.

Podrobnejše informacije o mestu tekmovanja ter prenočitvenih možnosti bodo na vabilih, ki jih bodo dobili člani Zveze GIG.

B.K.

